

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْقَادِرِ الْقَدِيمِ

ساز شادوار توان بکانه در سعاد

الْفَاظِ الصَّمَدِ الْكَرِيمِ

افزیتن زده کوار کلای فرستین بیغایرود

مُحَمَّدٍ بِجَمْعِ الْكَلِمِ وَجَاعِلِ النَّاسِ

مخلیاستوده بجمعه سخنها وسانده ورا از آمدن

بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ

مژده دهنده بیم کننده و خواننده با خدای بر مآوردی

وَسِرَاجًا مُنِيرًا

و سراجی روشن کننده در و د خدای بر و د و د

اللَّهُ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرِّجْسَ

انکسار که بود خدا از ایشان بر و د کانه

وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا

و پا کسود ایشان را پا کسود و د لفظ خدای

النَّبَوِيَّةِ وَالْأَدَابِ الشَّرْعِيَّةِ

نبیایبری و آداب خدای شرعی زده و د نیست

لِقُلُوبِ الْعَارِفِينَ

دلهای شناسندگان و شفا یابست

وَشَفَاءٍ لَأَدْوَاءِ

اَلْحَافِظِينَ لَصُدُورِهِمْ عَنِ الْمُوَبِّدِ

توسندکاران از بدویکافه

بِالْعِظْمَةِ وَالْمَخْصُوصِ بِالْبَيَانِ وَالْحِكْمَةِ

بیمه داشتند و خاصه و بیان و حکمت

الَّذِي يَدْعُو إِلَى الْهُدَى وَيَنْصُرُ مِنَ الْعَمَى

آنکه دعوت براه راست و بیناگرداند از گمراهی

وَلَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

و سخن نگوید از هوای درود خدا بدویکافه

أَفْضَلُ مَا صَلَّيَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ عِبَادِهِ الَّذِينَ

افزون و از آنکه بر کسی از بندگان خدا از کسان درود و بیک

اضْطَفَىٰ وَقَدْ جُمِعَتْ فِي كِتَابِي

کبر و گردشان بدرستی که جمع کردم در کتاب من

هَذَا مَا سَمِعْتُهُ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ

این از آنج شنیدم از حدیث پیغمبر خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفِكْرَةَ مِنَ الْحِكْمَةِ

درود خدای بدویکافه و فکرت از اندیشه

فِي الْأَدَبِ وَالْوَصَايَا وَالْمَوْعِظَاتِ وَالْأَمَلِ

در آداب و وصایا و موعظه و آملی و دلشانها

قَدْ سَلَّمْتُ مِنَ التَّكْلِيفِ مَبَايِنَهَا وَبَعْدَتْ

بدرستی که سلاطنت است از تکلیف بنیادهای آن و دور است

عَنِ النَّعَسِ مُعَانِيَهَا وَبَانَتْ بِالتَّائِيدِ

از دشواری معینها و بیکشد بقوت الهی

عَنْ فَصَاحَةِ الْفُصْحَاءِ وَتَمَيَّزَتْ بِهَيْدِي

از فصاحت فصحاء و تمیز است برآمدن

النُّبُوَّةِ عَنْ بِلَاحَةِ الْبُلَغَاءِ وَجَعَلَهَا

پیغامبری از بلاحت ببلغا و کردم آنرا

مَسْرُودَةً تَلَوْا بَعْضُهَا بَعْضًا فُحْزَةً

اوخته درین دیکر دلوید بعضی از بعضی فحز

الْأَسَايِدِ مُبَوَّبَةً أَبْوَابًا عَلَى حَسَبِ

استادها میان بایاب کرده بر حسب اندازه

تَقَارُبِ الْأَلْفَاظِ لِقَرَبِ تَنَاوُلِهَا

نزدیکی لفظها تا نزدیک بود شگفتی از

وَيَسْهَلُ حِفْظُهَا ثُمَّ رَزَتْ مِمَّا تِي كَلِمَةٍ

و آسان بود یادداشت آن پس زیادت کردم و درست سخن

فَصَارَ الْفَكْلَةُ وَمِمَّا تِي كَلِمَةٍ

شد مفرود و مِمَّا ت سخن و درست سخن

وَحَقَّتْ الْكِتَابِ بِأَدْعِيَةٍ مُرَوِّبَةٍ عَنْهُ

و محکم کردم کتاب را بدعاهای او

عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَفْرَدْتُ لِأَسَانِيدِ

بر او صلوات سلام و تفردم از اسنادهای

جَمِيعَهَا كَأَبْرِجٍ فِي مَعْرِفَتِهَا إِلَيْهِ
وَأَرْسَدَهَا كَأَبْرِجٍ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

وَأَنَا أَنشَأَ اللَّهُ تَعَالَى لِيَجْعَلَ مَا أَجْعَلُهُ
وَمَنْ يَشَاءُ خَوَامِ انْشِدَايَ بِسُورَةٍ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

مِنْ ذَلِكَ خَالِصًا وَجْهَهُ وَمَقَرًا مِنْ رَحْمَةٍ
أَزْأَنِيَّةً بِالْإِنْشِدَايَ وَتَزِيدُكَ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

بِحَوْلِهِ وَقُدْرَتِهِ وَاللَّهُ الْمَوْفِقُ وَالْمُعِينُ
بِقَوْلِهِ وَتَوَاسَّيْتُ خَدَّائِهِ تَوْفِيقًا وَتَأْوِيلًا

بَابُ الْأَوَّلِ

الْأَعْمَالُ الْإِنْبَاتِ بِالْإِيمَانِ

صُورَاتُهَا بِنَيْتِهَا نَشْتَرُهَا بِهَا نَشْتَرُهَا

الْمُسْتَشَارُ الْمُؤْتَمِنُ الْعِدَّةُ عَطِيَّةُ الْعِدَّةِ
مَشُورَةٌ خَوَامِثُهَا أَمِنْ دَارِهَا وَتَزِيدُكَ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

لِحَرْبٍ جَدِيدَةٍ النَّذْرُ تَوْبَةُ الْجَمَاعَةِ
لِشَيْءٍ قَبْلُهَا تَوْبَةُ تَوْبَةٍ بِهَا تَوْبَةُ تَوْبَةٍ

حَسَنَةٌ وَالْفَرْقَةُ عَذَابُ الْإِيمَانِ غَدَا
حَسَنَاتُهَا وَتَزِيدُكَ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

الدِّينِ نَصِيحَةٍ الْحَسْبُ الْمَالُ وَالْكَرَمُ تَقْوَى

دِينِ نَفْسُهُ كَمَا يَكُونُ فِي شَأْنِ أَنْ يَأْوِي

اخیر عاده و الشرح لاجه السماع

بیک خوبست ویدی سینه جانموی سودمندست

والعشر شوم الخرم سوا الظن الولد

و بخت شویست استوار کاری بد کانست

منجاة فجبة البذاء من الجفاء الفلان

در آن غنچلیست و جای بدی در شر کفتر از جفاست

هو الدواء الدعاء هو العباد الذي

که او داروست دعاست که او عبادت است

شئ الدين التدبير نصف العيش

ننگ دین است کار بلندش کردن نیمه زندگانست

التودد نصف العقل والهم نصف الهرم

دوستی نمودن باورد نیمه خرد است غم خوردن نیمه پیریست

وقله العيال احد البسائر وحسن السوال

اندک عیال یک اندوه و تکر است بیک پرسیدن مسئله

نصف العلم السلام قبل الكلام

نیمه دانستن است سلام دادن پیش از سخن گفتن

الرضاع يغير الطباع البركة مع كبرك

شیر غیر مادر بگرداند طبع را بخشنده بزرگان

ملاك العمل خواتمه كرم الكتاب ختمه

قلم کاردار انجامها و ختم کتاب ختمه

بِلَاكُ الدِّينِ الْوَرَعُ خَشْيَةُ اللَّهِ رَأْسُ كُلِّ
قوام دین برهمنکار است تر خدا سهره نشسته

حِكْمَةٍ وَالْوَرَعُ سَيِّدُ الْعَمَلِ
برهمنکاری بهتر گردد از عبادت

بَطْلُ الْفِتْنِ ظُلْمٌ وَمَسْئَلَةُ الْفِتْنِ نَارُ التَّحَدُّثِ
دفع دادن فتنه است و خواست فتنه را بزد کردن

بِالنِّعَمِ سُكْرٌ اِتِّظَارُ الْفَرْجِ بِالصَّبْرِ
نفسه را شکر است چشم داشتن بر سکای

عِبَادَةُ الظَّلَمِ وَضْعُ الشَّيْءِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ
عبادت است سم نهادن چیز را در جای دیگر نهادن

الصَّوْمُ مَوْجَةٌ مِنَ النَّارِ الرَّعِيمِ عِبَادَةُ
روزه سپردن از دوزخ پائیدار نوازنده است

الرِّقْقُ رَأْسُ الْحِكْمَةِ كَلِمَةُ الْحِكْمَةِ
مدارا سر دانستن سخن دانستن

ضَالَّةُ كُلِّ عِدَمٍ الشَّابُّ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ
که گم شده هر داناییست جوانی شاخه ایست از دیوانگی

الْبَرْحُ حِصْنُ الْخُلُقِ النِّسَاءُ حَبَائِلُ
نیکوئی خوش خویشی زنان دامهای

الشَّيْطَانُ الْحَمْرُ جَمَاعَةُ الْاِثْمِ الْحَمْرُ
دیو است سر جمعیست از گناهان

أَمْ الْجَبَائِثُ الْغُلُولُ مِنْ جِرْجِهِمْ

مادر بیلد مات ^{نجات} کردن ^{دو دوزخ است}

الْيَاسَاقَةُ مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ الزَّانَا

نفسه کردن ^{از} ^{کودار} ^{فادانست} ^{زنا}

يُورِثُ الْفَقْرَ زَنَا الْعُيُونِ النَّظْرُ الْحَمَى

بسادار ^{دو بیتی} ^{زنا} ^{چشم} ^{نکوستاری}

رَأَيْدُ الْمَوْتِ الْحَمَى مِنْ فُجْجِهِمُ الْحَمَى

پیش ^{دو حرکت} ^{از} ^{آتش} ^{دو دوزخ است}

كُلُّ مُؤْمِنٍ مِنَ النَّارِ الْأَمَانَةُ تَحْرُ الرِّزْقَ

هر مؤمنست ^{از دوزخ} ^{امانت} ^{بکشد} ^{دو دوزخ}

وَلِخِيَانَةِ بَحْرِ الْفَقْرِ لِقَاعَةُ مَالٍ لَا يَنْقَدُ

وخیانت ^{بکشد} ^{دو دوزخ را} ^{خرسندی} ^{مال نیست} ^{که فانی شود}

الصَّبْحَةُ تَمْنَعُ الرِّزْقَ الْعَمَامَةُ تَحَارُ الْعَرَى

خفتن ^{بشراف} ^{باز دارد} ^{دو دوزخ را} ^{دو ساراها} ^{تاجها} ^{عربست}

الْحَيَاءُ خَيْرٌ كُلِّ أَحْمَاءٍ لَا يَأْتِي

شرم ^{بجست} ^{همه} ^{شرم} ^{نیامد}

الْأَخِيرُ الْمَسْجِدُ يَتَقَى أَقَّةَ الْحَدِيثِ

مصر ^{بکی} ^{مسجد} ^{خانه} ^{مرو} ^{دو دوزخ است} ^{از} ^{عز} ^{صفت}

الْكُذْبُ وَاقَةُ الْعِلْمِ النَّسِيَانُ

دو دوزخ ^{کفر است} ^{وافت} ^{دانش} ^{فراموشیست}

وَاقَةُ الْحِلْمِ السَّفَهُ وَاقَةُ الْعِبَادَةِ الْقَتَرُ

واقه برداری ^{تجدیدست} واقه عبادت ^{سست است}

وَاقَةُ الشَّجَاعَةِ الْبَغْيُ وَاقَةُ التَّمَاهُجَةِ الْمُنْ

واقه دلیری ^{ستم کردن است} واقه جوانمردی ^{منت نهاد است}

وَاقَةُ الْحَسْبِ الْفَخْرُ وَاقَةُ الْجَمَالِ الْخِلَاءُ

واقه کوهمرد ^{مفراورده است} واقه زیبا ^{نیکو کرد است}

وَاقَةُ الظَّرْفِ الصِّلَفُ وَاقَةُ الْجُودِ السُّرْفُ

واقه جاکتی ^{لاف زده است} واقه غاوری ^{خاک کرده است}

وَاقَةُ الدِّينِ الْهَوَى السَّعِيدُ مَنْ وَعَظَ

واقه دین ^{خواستخواست} ^{بندگی}

بَغْيُهُ وَالشَّقِيُّ مَشْقِي فِي بَطْنِ امَّةٍ كَهَادُ

از بغض خود ^{بد بخشنده} ^{دشمن} ^{سازد} ^{پوشش}

الذَّنْبِ النَّدَامَةُ الْجَمْعَةُ حَجَّ الْمَسَاكِينِ

کناه ^{پشیمانیست} روز آذینه ^{حج درویشان}

الْحُجَّ جِهَادُ كُلِّ ضَعِيفٍ وَجِهَادُ الْمَرَاةِ

حج کردن ^{غزای هر ناتوانیست} ^{غزای زن}

حُسْنُ التَّبَعِ طَلَبُ الْحِلَالِ جِهَادُ مَوْتِ

نیکوداشت ^{شهرت} ^{جستین} ^{حلال} ^{غسوست}

الْغَرِيبِ شَهَادَةُ الْعِلْمِ لَا يَحِلُّ مَنَعُهُ

غریب ^{شهادت} دانش ^{نیست} ^{حلال} ^{بازداشتن} ^{از املش}

الشَّاهِدُ يَرَى مَا لَا يَرَى الْغَائِبُ الدَّلَالُ

حاضر بیند آنچه نیست غایب را نمایان

عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلُهُ سَأَى الْقَوْمَ أَخِي

برینکی چون کس نکست آید من گروه ایشان

شُرْبًا كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ مَدَارُ النَّاسِ

آشامد هر نیکی صدقه ایست مداری مردم

صَدَقَةٌ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ

صدقه است سخن خست خوش صدقه است

مَا وَفَى بِهِ الْمَرْغُوضُ كِتَابُهُ صَدَقَةٌ

آنچه ندادند به خواسته کتابش صدقه است

الصَّدَقَةُ عَلَى الْقَرَابَةِ وَصَلَةٌ الصَّدَقَةُ

صدقه بر خویشاوندی وصله صدقه

تَمْنَعُ مَيْتَةَ السَّوْءِ صَدَقَةُ السِّرِّ تَطْفِئُ

باز دارد مرگ بد را صدقه نهانی بپوشاند

غَضَبِ الرَّبِّ صَلَوةُ الرَّحْمَنِ تَزِيدُ فِي

خشم خدا را پیوستن خویشی زیادت کند

الْعَمْرُ فَعِلُ الْمَعْرُوفِ يَبْقَى مَصَارِعُ السَّوْءِ

زندگانی کردن نیکی نگاه دارد از آفت بدی

الرَّجُلُ فِي ظِلِّ صَدَقَةٍ حَتَّى يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ

مرد در سایه صدقه خود است تا بگذرد میان مردم

الْصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ

صدقه بشارت گناه را
مجانان و مشافه

الْمَاءُ النَّارَ الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ

آب آتش را
نادمه صدقه عسقر صدقه

كَأَنِّي بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ كَمَا لَا ذَنْبَ لَهُ

چون نادیده است
توبه کار از گناه مجانب است که

الظُّلُمَ ظِلْمَاتُ يَوْمٍ أَلْقِيَتْ فِيهِ الصَّعْقَةُ

ستم کردن
تاریک است روز قیامت بسیار خورند

قُتِبَ الْقَلْبُ فِي كُلِّ كِبَرٍ حَرِيٍّ أَجْرٍ

عمید اند
دل را در هر بکری کرم توبه است

الْعُلَمَاءُ أُمَنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ رَأْسُ الْحِكْمَةِ

دانشمندان
ایمان خدا اند بر او بدکارش سرد آتش

خِشَاءُ اللَّهِ الْجَنَّةُ خِشَاءُ طَلَالِ السَّيْفِ

توسندل انحصار بهشت
نیر سایه شمشیرها غارت نیست

الْجَنَّةُ خِشَاءُ أَقْدَامِ الْأَمْهَاتِ الدُّعَاءُ

بهشت
نیر قدمهای بزرگان است دعا کردن

بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ لَا يَرْدُ كَسْبُ الْحَلَالِ

میان اذان و اقامه
و قیامت و نشود کسب حلال

فَرِيضَةٌ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ أَعْظَمُ النِّسَاءِ

فریضه است
پس از فریضه بزرگترین زنان

بِرَكَّةً • أَقْلَهُنَّ مَوْنَةُ الْمُؤْمِنِ مَرَأَةِ الْمُؤْمِنِ

مؤمنی که کمتر باشد از او
مؤمنی که کمتر باشد از او

الْمُؤْمِنُ أَخُ الْمُؤْمِنِ • الْمُؤْمِنُ سِبْرُ الْمُؤْنَةِ

مؤمن برادر مؤمنست
مؤمن سبزه است از مؤمنان

الْمُؤْمِنُ الْفِ مَالُوفٍ • الْمُؤْمِنُ كَيْسَرٌ

مؤمن دوست دارد
مؤمن دینار و دوست دارد

حَذِرِ قَطَنٍ • الْمُؤْمِنُ مَرَامِنُهُ النَّاسُ عَلَى

و ترسکاز
مؤمن است که

أَفْسُهُمْ وَأَمْوَالِهِمْ • الْمُؤْمِنُ غُرُكْرُهُ

سعی ایشان
و مالهای ایشان
مؤمن رود فریب

وَالْفَاجِرُ خَبْلٌ كَيْدٍ • الْمُؤْمِنُ كَالْبُنْيَانِ

فاجر مکر است
مؤمن همچون ستون است

يَشِدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا • الْمُؤْمِنُ أَفْ ظِلِّ صِدْقَةٍ

مؤمنان یکدیگر را محکم می کنند
مؤمن در سایه صدق است

يَوْمَ الْقِيَامَةِ • الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعَا

روز قیامت
مؤمن خورد در معاد

وَاجِدٍ • وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ

دو کافی
و کفار در هفت

أَمْعَاءٍ • الْمُؤْمِنُ مَرَامِلُ الْإِيمَانِ مَعَزَلَةٌ

دو کافی
مؤمن از ایمان معزله

مؤمن
مؤمن را

الرَّائِينَ الْجَسَدَ الْمُؤْمِنُونَ هَيَّئِ اللَّهُ إِلَى الْمُؤْمِنِ

مؤمنان را که جسد می بینند مؤمنان را که جسد می بینند

لَيَنْتَوْنَ الشَّتَاءَ رِيعَ الْمُؤْمِنِ الدُّعَاءُ

و فرمود باشند و ستان بهار مؤمنان دعا

سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ

سلاح مؤمنان نماز نور مؤمنان

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ

دنیا زندان مؤمنان و بهشت کافران

أَحْكَمُ مَضَالَةِ الْمُؤْمِنِ نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ

محکمتر مضمون مؤمنان نیت مؤمنان

أَبْلَغُ مِنْ عَمَلِهِ هَدْيُهُ إِلَى الْمُؤْمِنِ

بسیارتر از عملش هدایت خداوند به مؤمنان

السَّائِلُ عَلَى بَابِهِ خَفَةُ الْمُؤْمِنِ الْمَوْتُ

سوالگر در دروازه استادی مخفیة مؤمنان مرگ است

شَرَفُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُهُ بِاللَّيْلِ وَغَزْوُهُ

بزرگی مؤمنان برخاستن او در شب و غزوه او

عَنِ النَّاسِ الْعِلْمُ خِلِيلُ الْمُؤْمِنِ وَحِلْمُهُ

از مردمان علم دوست مؤمنان و بردباری

وَزِيرُهُ وَالْعَقْدُ لَيْلُهُ وَالْعِلَافَاتُ

وزیر وی و عقد شب او و کفالت

وَالرُّقُّ وَالنَّ وَالْبُرْأُوهُ وَالصَّبْرُ

و زنی بزدرو و یسوی بسزدرو و شجاری

آمیر جنوده العیزه من الایمان الحیا

بادشاه و شکوایت رسد بدور ز ایمان است از خدا سره کردن

من الایمان البذاه من الایمان

ایمانست صفت جامه از ایمانست

الصبر نصف الایمان والیقین الایمان

نصیب نیمه ایمانست و یقین ایمانست

الایمان یمان و انحرکه یمانیه

ایمان بپرسد بپرسد و دانش بپرسد

الایمان نصفان نصف صبر و نصف شکر

ایمان دو نیمه است یکی شکر و یکی صبر

الایمان قید الفتك علم الان الصلوة

ایمان بار داشت و تکرید نشان ایمان نماز است

المسلم من سلم المسلمون من لسانه وینه

مسلمان است که بلسان باشد مسلمانان از زبانش و دستش

المسلم اخو المسلم لا يظلمه ولا يظلم

مسلمان برادر مسلمانست و ستم روی و ستم

المسلمون يد واحد على من سواهم

مسلمانان یک دستند بر دینای دیگر

الْمَوْتُ كَفَّارَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ طَلَبَ

مرد کفارت
مرد مسلمان
چون

الْعِلْمُ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ كَلِّمَ

دانش فریضه است
و هر مسلمان مکمل

عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامُ دَمِهِ وَغَوْضُهُ وَمَالُهُ

مسلمان
خون او و فراو و مال او
حرامست

حُرْمَةُ مَالِ الْمُسْلِمِ حُرْمَةُ دَمِهِ الْمُهَاجِرُ

حرم مال مسلمانان
چون حرم خون و است
مهاجران که

مَنْ هَجَرَ مَا نَهَا اللَّهُ عَنْهُ الْجَاهِدُ مِنْ جَاهِدٍ

دور شد از آنچه
نهی شده از آن
جنگ از جنگ

نَفْسُهُ فِي طَاعَتِهِ الْكَفَّارَةُ مَزِيدٌ فِي نَفْسِهِ

باز نفع
در فرمان خدا
نزدیک است در نفس خود

وَعَمَلُهُ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ

و کار کند
بر آن مرد
و عاجز آنست که

نَفْسُهُ هَوَاهَا وَمَتَّى عَلَى اللَّهِ الْغَفْرَةُ

نفس هواست
و مگر
بخدا غفران

الْمَرْءُ كَثِيرُ بَآخِيهِ الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ

مرد
بسیار است
برادر خورش
مرد بر دین دوست

الْمَرْءُ مَنْ أَحَبَّ كَرَّمَ الْمَرْءُ دِينَهُ وَمَرْوَةٌ

مرد
بآنست که دوست دارد
مرد
دین خود را

عَقْلَهُ وَحَسْبُهُ خَلْقَهُ مِنْ حُسْنِ اسْلَامِ الْمَرْءِ
خسرو دوست و کم دوست از یکدیگر مسلمانان

تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ النَّاسُ كَانَسَانِ
از آنجایی که برای دیگران سودمان جز در دنیاها

دست بداش نیست از آنجایی که آید

الْمُشْطِ النَّاسُ مَعَادُنْ كَعَادِنِ الذَّهَبِ
شانه اند مسلمانان گناهانند

نوع

وَالْفِضَّةِ النَّاسُ كَابِلِ مِائَةِ لَاجِدٍ
سپهر اند مسلمانان چون کابل است از آنجایی که

صد بار

فِيهَا رَاحِلَةٌ وَاحِدَةٌ الْغَنِيِّ الْيَأْسُ
در آنجاست اشوی که با بر و میزند

نیکی نوازی نیست

مَتَا فِي أَيْدِي النَّاسِ رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ
از آنجایی که در دستهای مردم است پس ایمان

بِاللَّهِ التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ كُلُّ أَمْرٍ
دوستی دوستی با مردم هر امری

حَسِبُ نَفْسِهِ كُلُّ مَا هَوَاتِ قَرِيبٌ
شماردند تن خود است هر چه نزدیک است

كُلِّ غَيْرِ زَانِيَةٍ كُلُّ شَيْءٍ يَقْدَرُ
هر چیزی زنا کننده هر چیزی که اندازه است

حَتَّى الْغَزْوِ وَالْكِسْرِ كُلُّ صَاحِبٍ عِلْمٍ
تا بازگشت و شکست هر صاحب علم

مَرْدِ بَشَرٍ وَبَشَرٍ مَرْدِ بَشَرٍ

مرد بشر و بشر مرد بشر

مرد بشر و بشر مرد بشر

مرد بشر و بشر مرد بشر

مرد بشر و بشر مرد بشر

غُرَّانُ الْعِلْمِ وَإِكْلَاشُ عِمَادٍ وَ

حکمت است علم مسجری را ستود است

عِمَادُ هَذَا الدِّينِ الْفَقْهُ كُلُّ شَيْءٍ حَرَامٌ

دستور این دین فقه است هر مشکلی حرام است

وَلَيْسَ فِي الدِّينِ أَشْكَالٌ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

و نیست در دین اشکال مسکر کننده حرام است

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

همه جمله رعایت کننده و شما را جمعه بر سر دستان

لِكُلِّ غَادِرٍ لَوْ أَنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بَقِيَ غَدْرُهُ

برای غایب را می ماند روز قیامت بماند از خیانت

يَعْرِفُ بِهِ أَوَّلَ مَا يُقْضَىٰ بَيْنَ النَّاسِ

بشناسد به روز نخستین آن که برآورد میان مردم

يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِي الدِّمَاءِ أَوَّلَ مَا يُحْسَبُ

روز قیامت در خونها باشد نخستین آن که شمار کنند

الْبَدَنُ فِي الصَّلَاةِ أَوَّلَ مَا يُوضَعُ فِي

از بدن در نماز باشد نخستین آن که در نهاد

الْمِيزَانِ أَنْ يَخْلُقَ الْحَسَنُ أَوَّلَ مَا يُرْفَعُ مِنْ هُنَا

ترازو و خوبتر خوشتر است نخستین آن که برآورد از این

الْأُمَّةِ الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ أَوَّلَ مَا تُقَدَّرُ

امت شرم باشد و ایمان است نخستین آن که سنجند

مِنْ دِينِكُمْ الْأَمَانَةُ وَأَخْرَمَا تَفْقَدُونَ

از دین شما امانتست و اخرا که میباید

الصَّلَاةُ الْوَدَّ تَوَارَثُ وَالْبُغْضُ تَوَارَثُ

نار باشد دوستی میراث رسد و دشمنی میراث رسد

حُبَّكَ الشَّيْءُ يَغِيثُ وَيَصْنَعُ الْهَلِيَّةُ تَذْهَبُ

دوستی چیزی را صاف میکند و دشمنی چیزی را ببرد

بِالسَّمْعِ وَالْبَصَرِ الْخَيْرُ يَقُودُ فِي نَوَاصِي

شنوایی و بینایی خیر را در مسافت

الْحَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ يَمُنُ الْخَيْلُ فِي شِقْرِهَا

اسبان را در روز قیامت چرخش اسبان در کمر

السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ طَاعَةُ النِّسَاءِ

سفر پاره‌ای از عذاب فرمان مردان

نَدَامَةٌ الْبَلَاءُ مَوْكَلٌ بِالْقَوْلِ

پشیمانیست بلاء به گفته است

الصِّيَامُ نِصْفُ الصَّبْرِ وَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ

روزه دشتی نیمه صبر است و بر هر چیزی

زَكَاةُ زَكَاةِ الْجَسَدِ الصِّيَامُ الصَّائِمُ

زکوة زکوة بدن است روزه است روز داور

لَا تَرُدُّ دَعْوَتَهُ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ الْغَنَمَةُ

نمیگرداند دعای او روزه در زمستان غنم است

الْبَارِدَةُ السَّوَالُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً

بافتاد و اسبابش مسهل و اسهول مسود را میخوانند

جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةُ لِسَانِهِ الْإِمَامُ ضَا

زیاده و فصاحت زبانه و استواران و در غار قوس

وَالْمُؤَدِّنُ مُؤْتَمِنٌ الْمُوَدِّنُونَ أَطْوَلُ النَّارِ

و مؤثقه و ایمنه داشته است کوفه نمازها را ضاه دارد و مؤدنه در آتش و عود نماز باشد

أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفَاعَتِي لَا هِلَ

بصورت آنها روز قیامت شفاعت من املا

الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي الْأَنْصَارُ كَرِشِ

از کبایر من امتی انصار کیش

وَعَيْتِي يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ الصَّهْتُ

و عیبتی دست خدا بر جماعت است صامت خاموش

حُكْمٌ وَقَلِيلٌ فَاعِلُهُ الرِّزْقُ أَشَدُّ طَلَبًا

حکم و اندک باشد و اندک باشد رزق است و بیشتر جوید

لِلْعَبْدِ مِنْ أَجْلِهِ الرِّفْقُ فِي الْمَعِيشَةِ خَيْرٌ

بر بنده از اجابتش مهربانی در زندگی بهتر است

مِنْ بَعْضِ التَّجَارَةِ التَّاجِرُ الْجَبَانُ مَحْرُومٌ

از برخی بازرگانی بازرگان بددل محروم

وَالتَّاجِرُ الْجَسُورُ مُرْدُوقٌ حُسْنُ الْمَلَكََةِ

و بازرگان جسور مردود است حسن ملک

مَا وَسَّوْهُ الْمَلَائِكَةُ سُوءَ فُضُوحِ الدُّنْيَا

از دوزخ بدو بدست از دوزخ بدو بدست از دوزخ بدو بدست

أَهْوَنُ مِنْ فُضُوحِ الْآخِرَةِ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنْزِلٍ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

مِنْ مَنَازِلِ الْآخِرَةِ الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

الْأُولَى دَفْنُ الْبَنَاتِ مِنْ مَلَكُومَاتِ

خستین باشد دفن کردن دختران از سوزش از سوزش

مُعْتَرِكُ الْمَنَازِلِ الْيَسِيرِ إِلَى سَبْعِينَ

مقدور است از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

أَعْمَارُ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى السَّبْعِينَ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

الْمَلَكُ وَالْحَذِيقَةُ فِي النَّارِ الْيَمِينُ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

الْفَاجِرَةُ تَدْعُ الدِّيارَ بِبَلَدِ الْيَمِينِ عَلَى

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

نِيَّةِ الْمُسْتَحْلِفِ الْيَمِينِ الْكَاذِبَةُ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

مَنْفَقَةُ السِّلَعَةِ مُنْجِيَةٌ لِلْكَافِرِ الْخَلْفِ

از سوزش از سوزش از سوزش از سوزش

خُتُّ أَوْنَدُمُ السَّلَامُ عَجَّةٌ مِلَّتَنَا وَأَمَّا

یا مصلحان سلام کردن و عیبست از عیبها و ایمنی

لَدِمْنَا عِلْمٌ لَا يَنْفَعُ كَنْزٌ لَا يَنْفِقُ مِنْهُ

زندها را ما را علم که نفع ندارد و کوزه که نشت نکند

الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الصَّائِمِ الصَّائِبِ

طعام خوردن و سپاس دادن او را بود مانند روزه دار

الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ يَتَقِي بَيْنَ الْعَبْدِ

نماز تقرب و میزگاریست میان بنده

وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرَكَ الصَّلَاةَ مَوْضِعَ

و میان کفر و نماز جایگاه

مَنْ الدِّينِ كَمَوْضِعِ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ

از دین چون جایگاه سر است از تن

صَلَاةُ الْقَاعِدِ عَلَى التَّصْفِ مِنْ صَلَوةِ الْقَائِمِ

نماز نشسته بر تنه و ثواب از نماز ایستاده بلند

الرَّكُوعَةُ قَطْرَةُ الْإِسْلَامِ طِبُّ الرِّجَالِ

رکوعه دامن اسلام است و دواست مردان

مَا ظَهَرَ رُوحُهُ وَخَفِيَ لَوْنُهُ وَطِبُّ النِّسَاءِ

آنچه ظاهر شد روح او و پنهان بود رنگ او و دواست زنان

مَا ظَهَرَ لَوْنُهُ وَخَفِيَ رِيحُهُ التُّرَابُ رِيحُ

آنچه ظاهر شد رنگ او و پنهان بود بوی او خاکست

الضِيقَةُ عَلَى أَهْلِ الْوَبْرِ وَلَيْسَتْ عَلَى

میزانی میزدان کوفته و اشترات نیست بپوشه دارند

أَهْلُ الْمَدَرِ لِلسَّائِلِ حَقٌّ وَإِنْ جَاءَ عَلَى

صالح خلعه را سوائت واکریاید

فَرَسٍ أَيْ دَاءٍ أَدْوَى مِنَ الْبُخْلِ الْعَائِدُ

اسب کجنام در دست در ناله و بخشید بازگشتن

فِي هَبْتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ

بداده خوشش چون سگ بود باز خورد در میوه

النَّظْرُ إِلَى الْخُزْرَةِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ

نگریستن بکسری بفرزاید

النَّظْرُ إِلَى الْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ يَزِيدُ فِي الْبَصَرِ

نگریستن بکارن بکسوری بفرزاید

أُمِّي الْفَرَحُ الْحَقُّ لَوْ نَوَى الْقِيَمَةُ مِنْ آثَارِ

امتن من سپید و یادت دوست و با وسوسه باشد در دوز قیامت از نشانهای

الْوُضوءِ التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ وَالتَّسْبِيحُ

آبست دست بردن زن در بار و تاسیوا و سبحان الله تعالی

لِلرِّجَالِ النَّظْرُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ

نگریستن بفرزیدن ناخود گریستن بفرزیدن

الشَّيْطَانِ تَقَمَّانَ مَغْبُونٍ فِيهِمَا

دو نفستاست و نفقه اند در آن دو نفر

كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ الشُّؤْمُ

بسیار از مردم که در وقت فراغت و خلوت

فِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالِدَّارِ الْجَنُزُ

در زن و اسب و خانه و بوم

وَالْجُرَّاءُ غَرَّاءُ يَضَعُ اللَّهُ حَيْثُ يَشَاءُ

و دلاوری و خبیعت نهاد خدا جگه خواهد

وَيُلِ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرْقٍ قَدْ اقْتَرَبَ مِنْ كَثَرِ الْبَرِّ

و ای عرب از شرق که نزدیک است از کثرت راه

كَتَمَانَ الْمَصَائِبِ وَالْأَمْرَاضِ الصَّدَقَةِ

پنهان داشتن مصائب و بیماریها صدقه

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يُشَبَّهَ أَبَاهُ مِنْ سَعَادَةِ

از شادمانی مرد که شباهت پدر خود را

الْمَرْءِ حُسْنُ الْخُلُقِ أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الدُّنْيَا

مردی که حسن خلق است اهل معروفی در دنیا

هُم أَهْلُ الْمَعْرُوفِ فِي الْأَخْرِ لِلْخَازِنِ الْأَمِينِ

ایشانند که اهل معروفی و راستی در خزانه امین

الَّذِي يُعْطِي مَا أَمْرُهُ طَبِيعَةً بِهْ نَفْسُهُ أَحَدُ

آنکه بدهد آنچه بر او طبیعت است به نفسش یکی از

الْمُتَصَدِّقِينَ السُّلْطَانُ ظَلَّ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ

صدقه دهندگان پادشاه را خدا در زمین

يَا وَيْلَ لَيْتَ كُلُّ مَظْلُومٍ كَلَامِي آدَمَ

پشاورد یور مرسیم سین سخن فزندانم

كُلُّ عَلَيْهِ لَالَهُ إِلَّا أَمْرًا مَعْرُوفٍ

جمله بروی است و مال را دوست ندارد و دوست دارد

أَوْ نَهْيًا عَنْ مَنكَرٍ أَوْ ذِكْرٍ أَلَيْسَ

بباید داشت از بدی یا یاد کردن خدا و عقال

التَّوَدُّ وَالْإِقْصَادُ وَالصِّمْتُ وَالتَّيْبُ

امسک و دایستی مغاموشی و درایتی

جَزَاءُ مِنْ سِتَّةٍ وَعِشْرِينَ جَزَاءً مِنَ النَّبَوَةِ

بخششست و شصت بیست و یک از پیغمبری

الْأَنْبِيَاءُ قَادَةُ وَالْفُقَهَاءُ سَادَةُ وَ

پیغمبران پیشروان اند و دانشمندان مهترانند

مَجَالِسُهُمْ زِيَادَةُ الْمُتَشَبِّعِ مِمَّا لَرِيطَ

مجلس ایشان افزون دارد غلبه چیزی که غلبه باشد

كَلا بَسِ ثَوْبِي زُورٍ الْوَضُوءُ قَبْلَ الطَّعَامِ

چون بپوشم دو جامه بدروع بود دست شستن پیش از طعام خوردن

يَنْفِي الْفَقْرَ وَبَعْدُ يَنْفِي اللَّيْمَ وَبِحَافِظِ الْبَصَرِ

دور کند درویشی را و دور کند دیندار را و در حفظ بیناوری

الْقَاصُ يَنْظُرُ لِمَقَّتْ وَالْمُسْتَمِعُ إِلَيْهِ

قصه گویند چشم دارد و شنونده آذو

يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ السَّعَادَةَ كُلَّ النَّعْمَةِ

چشم دارد رحمت را منتظر همه نعمتی

طُولُ الْعُمُرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ التَّاجِرُ يَنْتَظِرُ

درازی عمر در طاعت خدای تاجر منتظر

الرِّزْقَ وَالْمُتَكَبِّرُ يَنْتَظِرُ اللَّعْنَةَ الشَّقِيَّ

روزی و متکبر منتظر لعنت بدبختر

كُلُّ شَيْءٍ مَنْ أَدْرَكَهُ السَّاعَةُ حَيًّا

همه بدبختر که در برگیرد قیامت زنده

لَمْ تَمُتْ • الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلُ لِمَنْ تَرَ عِيَا لَهُ

و نمرود باشد وای جسمه وای بنگر که بمیاندازد

يَخِيرُ وَقَدِمَ عَلَى رَبِّهِ بَشِيرًا تِلْكَ دَعَوَاتُ

بیک و برسد بر خدا پیش از سر دعا

مُسْتَجَابَاتُ لَا شَكَّ فِيهِمْ دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

مستجابات نیست شک در آن دعا مظلومین

وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ

و دعا مسافر و دعا مادر و پدر بر فرزندش

وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَإِنْ كَانَ

دعا مظلومین مستجاب است و اگر

فَاجِرًا فَجُورُهُ عَلَى نَفْسِهِ الْقَضَاءُ ثَلَاثَةٌ

فاسق بود فسق بر نفس قضا سه اند

قَاصِيَانِ فِي النَّارِ وَقَاضٍ فِي الْجَنَّةِ

دو در آتش و یکی در بهشت

حَصْلَتَانِ لَا تَكُونَانِ فِي مَنَافِقٍ

دو شخص که بشکست در منافق

حَسَنٌ سَمِعٌ وَفَقِيهُ فِي الدِّينِ وَخَصِيْلَتَانِ

یک خوب سیرت و دانش در دین و دو خصلت

لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ الْخُلُوفُ وَسُوءُ الْخُلُقِ

جمع شود در مؤمن خشک روی و بد خلق

عَيْنَانِ لَا تَمْسُهُمَا النَّارُ عَيْنٌ يَكْتُمُ فِي

دو چشم که نرسد آتش را آتش درون چشم که

جَوْفُ اللَّيْلِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَعَيْنٌ بَايَتْ

شکم شب از ترس خدا تعالی و چشم که

خَرَسَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْهُمَا لَا يَشْعُرُ

و پاسبان کند در راه خدا و گوشت ندارد

طَالِبٌ عِلْمٍ وَطَالِبٌ دُنْيَا السَّيِّحُ شَابٌ

طلب جوین علم و جوین دنیا پسر جوان

فِي حَيَاتَيْنِ فِي حُبِّ طَوْلِ الْحَيَاةِ قَا

در دو حیات در دوستی درازی و درازی

كَثْرَةُ الْمَالِ أَرْبَعَةٌ يَنْغَضُّهُمْ اللَّهُ تَعَالَى

چهار کثرت مال که غضب خدا تعالی بر آنها

الْبَيْعُ الْخَلَّافُ وَالْفَقِيرُ الْمُحْتَالُ وَالشَّيْخُ

فروشنه سوخته خوار و درویش متکبر و پیر ناویش

الزَّانِي وَالْإِمَامُ الْبَاجِيُّ تِلْكَ مُهْلِكَاتُ

زنا کننده و پادشاه جورگستر سه چیز ملامت کننده است

وَتِلْكَ مُنْجِيَاتُ فَالتِّلْكَ الْمُهْلِكَاتُ

و سه چیز نجات دهنده و آن سه که ملامت کننده است

شَخْطُ طَاعٍ وَهَوَى شَيْعٍ وَاعْجَابُ الْمَرْغُوبِ

خشم کردن مرد مطیع از خود و هوای شیعه و عجب آوردن مرد مرغوب

وَتِلْكَ الْمُنْجِيَاتُ خَشْيَةُ اللَّهِ فِي السَّرْوَةِ

و آن سه که نجات دهنده است ترس خداوندی در بزرگواری

وَالْقَصْدُ فِي الْفَقْرِ وَالْفَنَى وَالْبَدْلُ فِي

و میانه گرفتن در درویشی و فوایدی در داد و ستد

الْقَضْبِ وَالرَّحْمَى الْمُسْتَنَانُ مَا فَالَا

حشمت و خشنودی چون دگر در نام دهد در آن گوید

فَهُوَ عَلَى الْبَادِي مَا لَمْ يَتَدِ الْمَظْلُومُ

تا او را بپنداشتند تا آنکه بپندد مظلوم در جواب

أَنَا فَوَطَمٌ عَلَى الْخَوْضِ أَنَا وَكَافِرُ الْيَتِيمِ

من فاطمه در خوضم من و کافر یتیم

كَهَانِينَ فِي الْجَنَّةِ وَأَشَارُ السَّابَةِ

مجتهدان در بهشت و اشارت کوه

وَالْوَسْطَى أَنَا النَّذِيرُ وَالْمَوْتُ الْمَغِيرُ

والتوسط میانین ناگاهان است و مرگ عادت است

وَالسَّاعَةُ الْمَوْعِدُ بَابُ الثَّانِي

قیامت وعده است

مَنْ جَاءَ مِنْ تَوَاضَعٍ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ

مگر خاموش شد است هر که فرو داد او را خدا بزرگوار کرد

وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَنَالَا

و هر که بزرگ داشت خدا بزرگوار کرد و هر که بزرگ داشت خدا بزرگوار کرد

عَلَى اللَّهِ يَكْذِبُهُ وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ لَهُ

بر خدا کذب کرد و هر که یارمزد خدا بخشد

وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ يَصْبِرْ

و هر که عفو کند خدا او را و هر که صبر کند

عَلَى الرِّزْيَةِ يَعْوِضُهُ اللَّهُ وَمَنْ يَكْظُمْ

بر مصیبت عفو دهد او را خدا و هر که فرو خیزد خود

يَا جُزْءُ اللَّهِ وَمَنْ قَدَّرَ رَزَقَهُ اللَّهُ الْحَسَنَ

تو جزو خدا و هر که بخشید او را خدا شاد کند بقیامت

عُذِبَ مَنْ دَجَفَا وَمَنْ تَبَعَ الصِّدْقَ غَفَلَ

عذاب شد هر که دزدانست و هر که پیروی کرد حق را غافل ماند

وَمَنْ اقْتَرَبَ مِنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ اقْتَرَبَ

مگر در نزد پادشاه درگاه سلطنت درگاه افتاد

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ مِنْ قَتْلِ

هر که بکشد از بهر مالش او شهید باشد هر که بکشد

دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ مَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ

از بهر دینش او شهید باشد هر که بکشد از بهر دینش

فَهُوَ شَهِيدٌ مَنْ يُرِدُ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُضِلَّهُ

او شهید باشد هر که خواهد که خداوند او را گمراه کند

مِنْ أَشْتَاقٍ إِلَى الْجَنَّةِ سَاعَ إِلَى الْخَيْرِ

هر که آید و بماند باشد سویی بهشت بشاید سویی

وَمَنْ أَشْفَقَ مِنَ النَّارِ لَمْ يَلَمْزَ عَنِ الشَّهَوَاتِ

هر که بترسد از آتش دوزخ باز ایستد از آتش دوزخ

وَمَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ لَمْ يَلَمْزَ عَنِ اللَّذَائِ

و هر که چشم دارد بر مرگ او بگذاشتد از لذت

وَمَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا هَانَ عَلَيْهِ الْمُصِيبَاتُ

و هر که زاهد شود در دنیا آسان شود بر او مصیبتها

مَنْ مَاتَ غَيْرَ بَأَمَاتٍ شَهِيدًا مَنْ يُرِدُ اللَّهُ

هر که بمیرد غیر بامات شهید است هر که خواهد که خداوند

خَيْرًا يُفَقِّهَهُ فِي الدِّينِ مَنْ اعْتَزَلَ بِالْعَيْدِ

خیر را دانند در دین هر که ببرد کند عید

أَذَلَّهُ اللَّهُ مَنْ عَشَنَّا فَلَيْسَ مِنَّا

خوار کرد او را خداوند هر که عشت از ما نیست از ما

مَنْ رَمَانَا بِاللَّيْلِ فَلَيْسَ مِنَّا مَنْ لَنَا خُذْ

هر که میزند ما را شبی نیست از ما هر که بگیرد

شَارِبُهُ فَلَيْسَ مِنَّا مَنْ أَهْدَتْ فِي أَهْلِهَا

سبکش نیست از ما هر که از خود را دهد در کار ما

هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ مَنْ تَأْتِي

این نیست از او از روی ردست هر که آید

أَصَابَ أَوْكَادَ وَمَنْ عَجَلَ أَخْطَاءَ

باصواب باشد یا تو بیک بصواب و هر که عجلان زد با خطا

أَوْكَادَ مَنْ يَزْرَعُ خَيْرًا يَخْصِدْ خَيْرًا

یا تو بیک آرد غنای هر که بکارد نیکی بدو

غِبْطَةً وَمَنْ يَزْرَعُ شَرًّا يَخْصِدْ نَدَامَةً

خوشی و هر که بکارد بدی بدو بدشمنی

مَنْ هَمَّ بِذَنْبٍ ثُمَّ تَرَكَهُ كَأَنَّهُ

هر که قصد کند بگناه و رها کند باشد او را

حِسَّةٌ مَنْ يَقْنُ بِالْخَلْفِ جَادٌ بِالْعَطِيَّةِ

بیک در قیامت هر که استوار دارد بغرض بخاود صند

مَنْ أَحَبَّ يَكُونُ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ

هر که دوست دارد باشد او محبوب ترین از همه مردم باشد بترسد از خدا

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ

و هر که دوست دارد آنکه باشد توانا مکتوبان توکل کند

عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ أَعْمَى النَّاسِ

بوجود حق تعالی و هر که دوست دارد که باشد و آنکه بوی مردمان

فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ تَوَمَّنْهُ مَا فِي

کویانتر بیدار باشد و در خواب باشد استوار از آن

مَنْ آتَاهُ اللَّهُ خَيْرَ أَفْلَحٍ عَلَيْهِ مِنْ سَرِّهِ

هر که داد خدا شایسته بیدار باشد بر وی هر که خیر بزرگ

أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزِمِ الصَّمْتَ مَنْ يَذِفُ عَنْ شَيْءٍ

بسلامت باشد بگوید باز هر که از چیزی دوری دارد

فَلْيَلْزِمَهُ مَنْ أَرَاتِ إِلَيْهِ نِعْمَةً

از آنکه به او نهد هر که بگوید نفعی

فَلْيَكُنْ بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ أَوْ تَوَمَّنْهُ مَا فِي

بیدار باشد و در خواب باشد استوار از آن

كُتِبَ لَهُ مِنْ سَيِّئَاتِهِ مَا كُنَّ

بسیار باشد آنچه یادگار و هر که بسیار بود

كُتِبَ لَهُ مِنْ سَيِّئَاتِهِ مَا كُنَّ

بسیار بود و هر که بسیار بود

كَانَ النَّارُ أَوَّلِيَّهِ مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْقِلِيلَ

باشد آتش سزاوارتر بوی هر که تشکر نکند

لَمْ يَكُنْ لَكَ كَثِيرٌ مَنْ عَزَىٰ مُصَآبًا

نکند تشکر بسیار بود هر که تشکر دهد

فَلَهُ مِثْلُ اجْرِهِ مِنْ فُطْرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ

ماثل او را مانند مزد وی دهند
هر که بکشد روزه داری را روزه باشد او را

مِثْلُ اجْرِهِ مِنْ شَيْءٍ ظَالِمٍ فَقَدْ اجْرُهُ

مزد وی مگر برود با ظلم بدست گرفته کار بود

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللَّهُ بِرِزْقِهِ

هر که بجوید علم را بپسنداند خداوند روزی را

مَنْ رَفَقَ بِأَمْرِ رَفَقَ اللَّهُ بِهِ مِنْ عَادٍ مَرِيضًا

هر که نرمی کند با امری بپسندد خداوند روزی را بیمار را

لَمْ يَزَلْ فِي عُرْفَةِ الْجَنَّةِ مِنْ عَالِي

همیشه در معرفت مرغان است هر که بفرزد و انوار

مَنْ ظَلَمَهُ فَقَدْ انْتَصَرَ مَنْ لَمْ يَنْفَعَهُ عِلْمُهُ

هر که بظلم کرد او را بر دست خود او را بر دست خود او را

ضَرَّهُ جَفَلَهُ مَنْ ابْطَأَ بِهِ عِلْمُهُ لَمْ يَسِرْ

زبان کندش جملای او را کندش کند او را کند او را کند او را کند

بِهِ نَسَبَهُ مَنْ وُلِيَ الْقَضَاءُ فَقَدْ ذُحِ

او را نسبش هر که که باشد بپسندد او را بپسندد او را بپسندد او را بپسندد

بِفِرْسِكَيْنِ مِنْ شِدَادِ هَذَا الدِّينِ يَغْلِبُهُ

مردم را بپسندد با دو فرسنگ از این دین را بپسندد او را بپسندد او را بپسندد

مَنْ حَمَلَ سِلْقَةً فَقَدْ بَرِيَ مِنَ الْكِبَرِ

هر که بردارد قهقهه خود را بدست آورد او را بپسندد او را بپسندد او را بپسندد

مَنْ كَذَبَ بِالشَّفَاعَةِ لِرَبِّهِمَا مِنْ سُورَةِ

مَرْكُومٌ وَفَعْدٌ لَهُ

حَسَنَةٌ وَسَاعَتُهُ فَمُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

الْأَبَدِ فَلَا صَامَ مِّنْ خَافٍ أَدْلَجَ وَمِنْ أَدْلَجَ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

بَلَغَ الْمَنْزِلَ مَن كَثُرَتْ صَلَاتُهُ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

بِاللَّيْلِ حَسَنٌ وَجْهُهُ بِالنَّهَارِ مَن ثَبَتَهُ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

كَرَامَةِ الْآخِرِ يَدْعُ زِينَةَ الدُّنْيَا

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضْرَبَ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

أَضْرَبَ بِدُنْيَاهُ مَن آهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

أَهَانَ اللَّهُ وَمَنْ أَكْرَمَ سُلْطَانَ اللَّهِ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

أَكْرَمَهُ اللَّهُ مَن أَحَبَّ عَمَلَ قَوْمِهِ

مُؤْمِنٌ مِّنْ صَّمَامٍ

خَيْرَ كَانْ اَوْ شَرَّ كَانْ كَنْ عَمَلِهْ

باشند یا بد چنانست که او کرده است

مِنْ اسْتَعَاذَكُمْ بِاللهِ فَاَعِيذُوهُ

خدا را فرموده بخواند شما را فرموده

وَمَنْ سَأَلَ كُمْ بِاللهِ فَاَعْطُوهُ وَمَنْ عَايَاكُمْ

وهر که بخواند از شما و هر که بیاید از شما

فَاَجِبُوهُ وَمَنْ آتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا

جواب دهید و هر که بیاید به شما

فَكَافِيُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاذْعَبُوا لَهُ

عوض ندهید پس اگر نیافتید بگریزید

حَتَّى تَقُولُوا اِنَّكُمْ قَدْ كَفَا فَاَمُوهُ

تا بگویید که شما کافی شد پس بگریزید

مَنْ مَشَى مِنْكُمْ إِلَى طَمِيعٍ فَلْيَمْشِ رُويَا

هر که برود از شما بطمیع باید که رود

مَنْ عَمَرَ اللهُ سِتِينَ سَنَةً فَقَدْ أَغْنَى إِلَيْهِ

هر که زندگانی کرد سی سال را غنی شد

فِي الْعُمُرِ مَنْ أَصْحَحَ لَا يَنْوِي ظَلَمَ أَحَدٍ

در عمر هر که راست بگوید ظلم نکند

غُفِرَ لَهُ مَا جَنَى مِنَ الْفِتْنِ جَلَابُ الْحَيَا

او را بخشیدند آنچه کرد در فتنه

فَلَا غَيْبَةَ لَهُ مِنْ سَائَةِ خَطِيئَةٍ غُفِرَ لَهُ

بناشد غیبت کردن او را به هر که بداند سر کاشش بیاورد و او را

وَإِنْ لَمْ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَمَنْ خَافَ اللَّهَ

و اگر او را مرزش نخواستند و هر که ترسد از خدا

خَوْفَ اللَّهِ مِنْهُ كُلِّ شَيْءٍ وَمَنْ لَمْ

ترسد از خدا از هر همه چیزی را و هر که

يَخْشَى اللَّهَ خَوْفَهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ

ترسد از خدا خدای او را از همه چیز

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ لِقَاءَهُ

هر که دوست دارد رسیدن به خدا دوست دارد دیدن او را

وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ لِقَاءَهُ

و هر که نرفت دارد رسیدن به خدا که نرفت دارد دیدن او را

مِنْ اسْتِطَاعَ مَنْ كَانَ يَكُونُ لَهُ حِجَّةٌ

از هر که توانا از شما آنکه باشد او را حج مانع

مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ فَلْيَفْعَلْ مَنْ سُلِّ

از هر که دارینیک نیکی گویند هر که بایستد

عَنْ عِلْمٍ يَعْلَمُهُ فَكَلِّهِ الْجَمِيلُ

از علمی داند او را به هر که بپسندد و خوبید لغزش کنید

مِنْ النَّارِ مَنْ فُتِحَ لَهُ بَابُ خَيْرٍ فَلْيَنْتَهِرْ

لغای از آتش هر که گشادند او را و هر که فست دادند او را

فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَتَى يُفْلِقُ عَنْهُ مَنْ كَظَمَ

کدامستند که می بستند بوی هر که فرو نمود

غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى أَنْفَادِهِ مَلَأَ اللَّهُ

خشمی و او توانست بر اندازن آن بوی خدا

قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ

دل او را از امنی و ایمان هر که خواست بدد

طَعْمَ الْإِيمَانِ فَلْيَجِبْ لَهُ لَا يَجِبُهُ

لذت ایمان که دوست دارد

إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ جَمَعَ مَالًا مِنْ نَهْأٍ

مگر از زنی خداوند مال از بیخیز

أَذْبَهُ اللَّهُ فِي نَهَارٍ مَنْ أَرْجَحَتْهُ اللَّهُ

بهر کسی که در روز خدا را ترجیح داد

عَلَى حُجَّةِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ مُوْتَةً

بر او سستی مردمان قیامت بودا

النَّاسِ مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفَقِ

مردمان هر که دادند

فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

بدرستی دادندش بهن از دنیا و آخرت

مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قَدْ شَرَّ خَلْعٍ

هر که ببردست از گروه جدا شد

رَبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ

فلان اسلام از گردن او جدا شد

وَاسْتَدَلَ الْأَمَارَةَ لِقَى اللَّهَ وَلَا وَجْهَ لَهُ عِنْدَهُ

و خواند امارت را بر سر او و او را نزد خداوند

مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

هر که جدا شد از گروه جاهلانه میمیرد

مَنْ بَرَعَ يَنْ مِنَ الطَّاعَةِ لَمْ تَكُنْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

هر که بگریزد از طاعت در روز قیامت

حُجَّةٌ مَنْ سَرَّ أَنْ يَكُنْ خُجُوذَةً

هر که دوست دارد که در میان باشد

فَلْيَلْزِمِ الْجَمَاعَةَ مَنْ قَالَ نَادِ مَا يَنْقُصُهُ

هر که بگوید نداء را که کم کند از جماعت

أَقَالَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَشْرَةَ يَوْمٍ الْقِيَمَةِ

بسر داد خداوند عز و جل ده روز قیامت

مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ عَنْ أَعْرَاضِ النَّاسِ أَقَالَهُ

هر که باز دارد زبان از مردم سر داد

اللَّهُ عَشْرَةَ يَوْمٍ الْقِيَمَةِ مَنْ شَابَ

خداوند ده روز قیامت هر که بزرگ شود

شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا

در اسلام باشد نورانی

در میان باشد نورانی

يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ وَالِدٍ وَوَلَدِهَا

روز قیامت هر که جدا کند میا در روزندش

فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُخْتِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

جدا کند او و خواهر او و میا در روز قیامت

مَنْ يَسِرْ عَلَى مِعْسِرٍ يَسِرْ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا

هر که سرزد بر سر کسی سرزد خدا بر او در دنیا

وَالْآخِرَةِ مَنْ أَنْظَرَ مِعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ

میسره هر که معسر را ببرد یا بگذارد

أَظْلَهُ اللَّهُ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ

فرود او خدا زیر سایه عرش آن روز که نیست سایه

الْأَظْلَهُ مَنْ كَانَ ذَا السَّائِنَةِ فِي

مرد سائینا هر که بود در زبان

الدُّنْيَا جَعَلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ لِسَانًا

زبان داد خداوند او را روز قیامت

مَنْ النَّارِ مَنْ نَظَرَ فِي كِتَابِ أَخِيهِ

از آتش هر که بنظر کرد بر کتاب برادرش

بَغِيرَ إِذْنِهِ فَكَأَنَّمَا يَنْظُرُ فِي النَّارِ

بدون اجازه او گویا در آتش می بیند

مَنْ كَانَ أَمْرًا مَعْرُوفٍ فَلْيَكُنْ

هر که امری باشد فایده پذیرد

أَمْرُهُ ذَلِكَ مَعْرُوفٍ مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ

فرماید آن که بی‌شائبه بود هر که بخواهد طاعت خدا

أَرِيعِينَ صَبَاحًا ظَهَرَتْ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ

چهار بار در روز می‌آید چشمهای دانشمند

مَنْ قَلِبَهُ عَلَى لِسَانِهِ مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا

آن که زبان او را بر زبان خدا

وَلَوْ مِثْلَ مَفْصِلٍ قَطَاةَ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا

و اگر مانند مفصل باشد از خانه خدا

فِي الْجَنَّةِ مَنْ طَلَبَ عِلْمًا فَادْرَكَهُ

در بهشت هر که طلب علم کرد

كُتِبَ لَهُ كُفْلَانِ مِنَ الْآخِرِ وَمَنْ طَلَبَ

نویسند او را در بهشت از سر نو و هر که جست

عِلْمًا وَلَمْ يَدْرِكْهُ كُتِبَ لَهُ كُفْلَانِ الْآخِرِ

علمی و نویسدند او را در بهشت از سر نو

مَنْ سَمِعَ النَّاسَ بِعَمَلِهِ سَمِعَ اللَّهُ بِهِ سَمِعَ

هر که بشنودند مردم از عمل خود خدا را بشنود

خَلَقَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَحَقَّهُ وَصَغُرَ

ساخت او را روز قیامت و کوچک شد

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ فَمَالَهُ

هر که دنیا را بکار آخرت بخواهد او را

فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ مَنْ أَنْتُمْ عَلَى يَدَيْهِ

در آخرت از نصیب من است که شما را به دست او

رَجُلٌ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ مَنْ كَانَ يَوْمُنِ

مردی که جبهش شود بهشت کسی ایمان دارد

بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَكَ كَرَمُ صِفَةٍ

بشما در روز پس که اگر ایمان داشته باشید

وَمَنْ كَانَ يَوْمُنِ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

وهر که ایمان دارد خداوند عظمی در روز پس

فَلَكَ كَرَمٌ جَارٍ وَمَنْ كَانَ يَوْمُنِ بِاللهِ

باید که اگر ایمان دارد خداوند عظمی در روز پس

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَيْقَ خَيْرًا أَوْلَيْصَمَتْ

در روز آخرت که شما را به دست او

مَنْ أُولَى مَعْرُوفًا فَلَمْ يَجِدْ جَزَاءَ الْإِنشَاءِ

هر که با معروف بود نیاید پاداشی که شما

فَقَدْ شَكَرَهُ وَمَنْ كَفَرَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ

درستی و اگر کرده باشد و هر که ایمان داده باشد

مَنْ طَلَبَ حَمْدَ النَّاسِ بِمَا صَى اللهُ عَادَ

هر که جست ستایشهای مردم را بآنچه خداوند

حَامَهُ مِنَ النَّاسِ أَمَّا مَنْ فَرَّحَ عَنْ أَخِيهِ

شماردند از مردم اما از مردی که از دوست

كُزْبَةً مِنْ كَرَبِ الدُّنْيَا فَرَجَ اللَّهُ
تر از غمهای دنیا باز بود خدا

عَنْهُ كُزْبَةً مِنْ كَرَبِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
از دوی محنتی از غمهای روز قیامت

وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ
و هر که باشد در حاجت برادرش باشد خدا

فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ سَتَرَ عَلَى أَخِيهِ سِتْرَهُ اللَّهُ
در حاجت وی و هر که پوشید برادرش پوشاند

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ تَعَالَى عَوْنُ
در دنیا و آخرت و خدای تعالی

الْقَدَمَ مَا كَانَ الْغِيْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ
پیش در یاری داد و یاری داد

الْمُسْلِمِ مَنْ أُولَى مَعْرُوفًا فَلَيْسَ كَافِيًا فِيهِ
مسلمان خوشتر هر که با وی یکتا کند یا بد و مکافات

فَإِنْ لَيْسَ تَطْعُ فَلْيَنْذِرْهُ فَإِنْ ذَكَرَهُ
بهر کسی نتواند یاد کند او را بخیر یاد کند

فَقَدْ شَكَرَهُ مَنْ أُولَى رَجُلًا مِنْ بَنِي
بهر کسی شکر دارد هر که با وی یاری دهد از فرزندان

عَبْدُ الْمُطْلَبِ مَعْرُوفًا فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَقْدِرْ
عبد المطلب و احسانی در دنیا پس نتواند شکرت

أَنْ يُكَافَأَهُ كَفَاةً عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

مکافاتر کند
از وی روز قیامت

مَنْ الْقَسَ رَضِيَ اللَّهُ بِسَخَطِ النَّاسِ

هر که بخیرد
خشنودی بدشمن دمان

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَارَضِيَ عَنْهُ النَّاسُ

خشنود شود
از وی و خشنود داند

مَنْ رَأَى عَوْرَةَ فَسْتَرَهَا كَانَ كَنْزًا

هر که ببیند
عورت و بپوشاند آنرا
پنهان باشد

مَوْدَّةً مِنْ قَبْرِهَا وَاللَّهُ أَلْوَقُّ وَمِنْ

کشته
از گورش

الْقَسَ رَضِيَ النَّاسُ بِسَخَطِ اللَّهِ

هر که بخیرد
خشنودی بدشمن خدا

عَلَيْهِ وَاسْخَطَ عَلَيْهِ النَّاسُ مَنْ لَقِطَعَ

بوی و خشم آرد
بوی و دشمنی از وی

إِلَى اللَّهِ كَفَاءُ اللَّهِ كُلُّ تَوْنَةٍ

و ساه آرد بجا
خداوند

وَرَزَقَهُ مِنْ خَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ لَقِطَعَ

و روز داد و آرد
از جایی که اندیشد
و هر که قطع

الدُّنْيَا وَكَلَّ اللَّهُ إِلَيْهَا مِنْ مَوَاتٍ

بدینا
بازگردد از او را
خداوند

عَلَى خَيْرِ عَمَلِهِ فَخَافُوا عَلَيْهِ وَلَا تَيْسُرُوا

مِنْ أَذْنِبَ فِي الدُّنْيَا ذُنُوبًا فَعُوقِبَ بِهِ

فَاللَّهُ أَعَدَّ مِنْ أَنْ يَشْنِي عَقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ

وَمَنْ أَذِيبُ ذَنْبًا فَسَّرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَفَا

عَنْهُ فِي الدُّنْيَا قَالَ اللهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ

فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَى عَنْهُ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ

وَرَعِ يَصِدْ غَرْصِيَةِ اللَّهِ إِذَا خَلَا

لَمَزِيغًا لِلَّهِ بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ مِنْ خَيْرٍ

صَلَاتُهُ حِينَ يَرَاهُ النَّاسُ ثُمَّ آسَاها

حِينَ خُلُوْا فَلَكَ إِسْتِهَانَةٌ إِسْتِهَانٌ

بِهَارَبَهُ مَنْ لَمْ يَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ
بدان خدا هر که باز ندارد نماز دهنش از بدیها

وَالْمُنْكَرَ لَمْ يَزِدْ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا
وفاست و بناشت نبود او را از خدا بگودازی

مَنْ جَاوَلَ أَمْرًا عَفِصَةً كَانَ أَقْوَمَ مَا زِي
هر که جوید شادی عفت دور نزدیک از او بید دارد

وَأَقْرَبَ لِحُجَّتِي مَا تَقَى مِنْكَ كَأَنَّكَ لَهُ
و نزدیک به حج من است که از تو بترسد هر که را باشد او را

سِرِّيَّةٌ صَالِحَةٌ أَوْ سِيَّةٌ نَشَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ
اندوختن بیکر یا بد بگشتراند خدای بروی

مِنْ هَارِدٍ أَوْ يَعْرِفُ بِهِ مَنْ خَلَفَ عَلَى عَيْنِ
از آن بدای بشناسد او را بدان هر که خور چیزی بر سو کند

فَوَيْ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلَكَ مِنْ ثَمَنِهَا
پس نیست غیر آن چیزی بهتر از آن است از آن ثمرت که سو کند را

ثُمَّ لِفِعْلِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْ أَيْتِلَى هَذَا
پس آن کار بکند که این بهتر است هر که استلا کند ازین

الْبَنَاتِ شَيْءٌ فَاحْسَنَ إِلَيْهِمْ كُنْ لَهُ
دختران چیزی بهتر بگویند بآنها باشد او را

سِتْرًا مِنَ النَّارِ مَنْ قَدْ عَصَفَ عَنَّا
سرو اندوزج که بگشتراند

جاء يوم القيامة وله صُراخ عند العرش
بسیار روز قیامت او را بآلک باشد بگوید عرش

يقول رب سل هذا فم قتلني من غمقة
گوید ای خداوند این را بگو که مرا از غم قتل کرد

من سأل الناس أموالهم تكترفا فما
مرا که بخواهم از مردم مال بخواهم بگردانند و آنرا

هي جمر فليستقل منه اوليست كثر
این جگر است که از او بماند اولیست که بکثرت

من سأل عن ظهر غني فصداع في الرأس ودا
مرا که بخواهم از سیر فقیری بخواهم بگردانم و در سر

في البطن من مشي الطعام لم يدع اليه
در شکم از راه رفتن غذا مرا نماند

دخل سارقا وخرج مغيرا من كان وصلة
داخل شد به سرقت و خارج شد به غارت مرا که وصله

لاخيه المسلم الى ذي سلطان في منهج
را به برادر مسلمانم به سوی صاحب قدرت در راه

أوتيسير عسيرا عانه الله على حازة
بفرستادن دشمن را به خداوند بر سر حازه

الضراط يوم تدحض فيه الاقدام
در اضطرار روزی که در آن پاها را بر زمین

مَنْ لَعِبَ بِالزُّدِّ شِرْفًا مَأْخُوسَ

هر که بازی با زرد شیرفک آلوده

يَنْ فِي لَحْمِ الْخَزِيرِ وَدَمِهِ مَنْ نَزَلَ عَلَى قَوْمٍ

دستها در گوشت خوک و خونش هر که فرود آید بر کوفه

فَلَا يَصُومُونَ إِلَّا بِأَذْنِهِمْ مَنْ أَنْتَهَرَصَا

نمی‌بندند روزی را مگر به دستورشان هر که سر باز زند

بِدَعَةِ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ آمِنًا وَآمِنًا

بدعتی را پر کرد الله دلش را از امن و ایمان

مَنْ أَهَانَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ آمَنَهُ اللَّهُ يَوْمَ

هر که خوار دارد بدعتی را خداوند از روزی

الْفِرْعَ الْأَكْبَرِ مَنْ أَضْحَعَ مَعَا فَا

بسم بزرگتر هر که بلباده بخشود

فِي بَدْنِهِ آمِنًا فِي سِرِّهِ غِنَى قُوَّتِ يَوْمِهِ

در دینش غنی بود در ظاهرش فقر او بود قوت روزش

وَكَمَا حَزَبَتْ لَهُ الدُّنْيَا حَزَائِفَهَا

همچنان بود که جمع کردند او را ایرجهان بختش

مَنْ وَلِيَ شَيْءًا مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَأَرَادَ اللَّهُ

هر که واکست چیزی از کار مسلمانان خدا بخواهد

بِهِ خَيْرًا جَعَلَ مَعَهُ وَزِيرًا صَالِحًا فَإِنْ لَمْ

به او نیکی بکن با وی وزیر صالح بگذارد اگر نداشت

ذَكَرَهُ وَإِنْ ذَكَرَ عَائِدَهُ مَنْ عَامِلٌ

یاد کرده و اگر یاد می آید بار بار هر که عاقل باشد

النَّاسُ فَلَمْ يَظْلِمْهُمْ وَخَدَعَهُمْ فَلَمْ يَكُيْدُوا

بشرها را نماند ظلم و فریب دادند و فریب ندادند

وَوَعَدُهُمْ فَلَمْ يَخْلَفْهُمْ فَهُوَ مَنْ كَلَّتْ مُرُونَهُ

و وعده داد و وفا نکرد پس آنست که کمرش خسته شود

وَوَهَّزَتْ عَدَالَتُهُ وَوَجَّتْ اخْوَتُهُ

و آشکارا داد و حقش برادرش را

وَحُرْمَتُ غَيْبِهِ مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ يَدَيْهِ

و حرمت غیبتش هر که نگاه داشت آنچه در پیشش

وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ مَنْ كَذَبَ

و آنچه میان دو پای درود بهشت هر که دروغ گوید

عَلَى مَقْعَدٍ أَفْلَيْتَبَوُّهُ مَقْعَدٌ مِنَ النَّارِ

بر من بقصد ساجد نشسته است از آتش

وَمَنْ تَقَمَّلَ عَلَيْهِ كَذِبًا فَلَيْتَبَوُّهُ

و اگر بر او تکیه کند با کذب

مَقْعَدٌ مِنَ النَّارِ بَابُ الثَّالِثِ

مکانی از آتش باب سوم

حَقَّ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحَقَّ النَّارُ

حق شد بهشت با نیکوکاری و حق شد آتش

بِالشَّهَوَاتِ كَمَا تَكُونُونَ يَوْمَ لَعَنَّاكُمْ
بارز و هواها چنانکه باشد شما و لعنت شما

وَجِئْتُ مُحِبَّةَ اللَّهِ عَلَى مَا غَضِبَ فَعَلِمَ
و ایستادم دوستدار خدا را و چون عصبانیت کرد و عیب خورد

يُبْعَثُ جَمَاعَ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرَّعْبِ
فرستاده جماعت کلمات را و نصرت دادند مرا بترس

نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَاهْلَاكَتْ عَادًا بِالْبُورِ
نصرت دادند مرا بصدای باد و هلاک شد عادت من بفریب

يَعْبُرُ رَبُّكَ مِنْ ثَابٍ لَيْسَتْ لَهُ صَبُوءٌ
عبور می کند از تو ای خداوند ترا نیست از تو خستگی

يُبْعَثُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نِيَّاتِهِمْ
فرستاده اند مردم را روز قیامت بر نیتهاشان

يُبْعَثُ شَاهِدُ الزُّورِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُوَلِّغًا
فرستاده اند شاهد کذب را روز قیامت گمراه کننده

لِسَانُهُ فِي النَّارِ رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا أَصْلَحَ
زبان او در آتش است ای خداوند امری را اصلاح کرد

مِنْ لِسَانِهِ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا قَالِ خَيْرًا
از زبان او ای خداوند بنده را بخیر رساند

فَقَدْ أَوْسَكَ قَسِمَ رَحِمَ اللَّهُ
پس اوستا قسمت ای خداوند

الْمُخْلِينَ مِنْ أَمَقٍ فِي الْوُضُوءِ وَالطَّعَامِ
خداوندگارانی از عمق در وضو و طعام خوردن و طعام خوردن

أَيُّ اللَّهِ أَنْ يُزِدَّ عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ الْأَمْنِ
ای خداوند چه کسی که روزی و هر روز تو را ایمن کند

لَا يَعْلَمُ كَادَ الْفَقْرَانِ يَكُونُ كَفْرًا
نداند خواست در ویشی که باشد بدو فقران

وَكَادَ الْحَسَنُ أَنْ يَغْلِبَ الْقَدَرُ
و خواست حسد که غلبه کند بر قدر

يَطْبَعُ الْمُؤْمِنُ عَلَى كُلِّ خَلْقٍ لَيْسَ الْخِيَانَةُ
آفریدد مؤمن را بر هر خلقی نیست خیانت

وَالْكَذِبُ فِي الدِّينِ خُسْرٌ أَلَا تَعْلَمُونَ
و دروغ در دین ضرر است ای که نمی دانید

النَّاسُ وَعَاشٍ فِيهِمْ مَنْ لَا يَعْرِفُهُمْ
مردمانا و در میان ایشان کسی که نمی شناسد ایشان

كَمْ مِنْ مُسْتَقْبِلٍ يَوْمًا لَا يَسْتَعْمِلُهُ
چند کسی که استقبالی که روزی او را نگیرد

وَمُسْتَظَرٍّ عَدَا الْإِنْفِغَةِ عَجَبٌ أَوْ فُلٍ
و مستظری که روزی از انفگه عجب است یا کشتی

وَعَجَبٌ لِمَوْلِدُنَا وَالْمَوْتِ يَطْبَعُهُ
و عجب است برای تولد ما و مرگ و برای مرگ

وَلَا يَكُنْ لَكَ
وَلَا يَكُنْ لَكَ
وَلَا يَكُنْ لَكَ

وَعَجِبْتُ لِضَاحِلِ مَلَأَ فِيهِ وَلَا يَدْرِي

و عجب دارم از مکر که
نخستد بهر دهن و نداند که

وَالَّذِي أَنَّى اللَّهُ أَمْ اسْتَخَطَهُ يَا عَجَبًا كُلُّ الْعَجَبِ

و آنکه از آنکه خدا را
بناخستم آورد آفرین همه عجب

لِلْمَصِيقِ بَدَارُ الْخُلُودِ وَهُوَ سَعَى لِدَارِ

براست دارنده
بخت را و او کار میکند برای

الْغُرُورِ عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ فَوَ اللَّهِ لَا يَقْضِي خُفَا

و عجب است از آنکه
کار مؤمن را غافل کند خدا

لِلْمُؤْمِنِ قَضَاءُ إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ أَفَرَّتْ

کار مؤمن را
کاردن مگر باشد بهتر او را نزدیکش

السَّاعَةِ وَلَا تَزِدَادُ النَّاسُ إِلَّا حُرْمًا

وقت و افزون نکشت
مردمان را مگر حریمی

وَلَا تَزِدَادُ مِنْهُمْ إِلَّا بُعْدًا يَهُرَمُ

و افزون نکشت
آنها را الا دوری پیر میشود

أَبْنَادَهُمْ وَيَشِبُّ مِنْهُ أَشْتَانِ الْحَرَصِ

فرزند آدمی
پیر میشود و جوان میشود

عَلَى الْمَالِ وَطُولُ الْأَمَلِ وَفِي رَوَايَةٍ

بر مال و درازی امید و در روایتی

وَالْحَرَصُ عَلَى الْعُمُرِ جُبِلَتْ الْقُلُوبُ

حرص بر عمر
آفریدند طهارا

عَلَى حُبِّ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهَا وَبُغْضِ مَنْ أَسَاءَ
بدو دوستی آنکه کرد با وی و بدو دشمنی آنکه کرد بدو

إِلَيْهَا جَفَّ الْقَلَمُ بِالْشَقِيِّ وَالسَّعِيدِ
با وی خشک شد قلم حکا جمله بدی و نیکی

وَفَرَعَ مِنْ أَرْبَعٍ مِنَ الْخَلْقِ وَالْخُلُقِ وَالْأَجَلِ
و برداشت از چهار چیز از بیشتر زشت و نیکو و بیشتر عمر و کوتاهی

وَالرِّزْقِ وَفَرَعَ اللَّهُ إِلَى كِلَيْهِ عَبْدٍ
و روزی خدا کردن به هر بنده از هر چیز

مِنْ خَمْسٍ مِنْ عَمَلِهِ وَأَجَلِهِ وَآثَرِهِ وَمُضْجِعِهِ
از هر پنج از کار او و اجل او و اثر او و مکان او

وَرَزَقَهُ لَا يَتَعَدَّ أَمْرُ عَبْدٍ جَفَّ الْقَلَمُ
و روزی او خشک شد قلم و کار او نماند

مَا أَنْتَ لِأَقْبِهِ جَدُّونَ مِثْرَ النَّاسِ
ای تو رسد از پادشاهان از پند تو مردمان

ذَا الْوَجْهَيْنِ الذَّيْنِ هُوَ لَا
دو رویا آنکه است پادشاه

بَوَجْهِ وَهُوَ لَا يَوَجِّهُ يَذْهَبُ الصَّاحُونَ
بر روی و او را فروزان ندارد و میروند بندگان

أَسْأَلُكَ الْآلَ وَالْأَوْلَادَ حَتَّى يَبْقَى الْأَحْثَالُ
پرسش از تو و فرزندان تو تا بماند پادشاهان

كُتِلَ التَّوْبَةُ الشَّعِيرَ لَا يَبَالِي اللَّهُ بِهِمْ
میسوا تا که در دنیا و بر سرش و بر سرش و بر سرش

يَبْصُرُ أَحَدَكُمْ الْقَذَى فِي عَيْنِ أَخِيهِ
بصر کند یکی از شما را در چشم برادرش

وَيَدْعُ الْجُدَعَ فِي عَيْنِهِ كَبُرَتْ خِيَاةٌ
و بگوید و بگوید و بگوید

أَنْ تَحْتَ أَخَاكَ حَدِيثًا هُوَ لَكَ بِمَصْدَقٍ
که می گوید که می گوید که می گوید

وَأَنْتَ لَهُ كَاذِبٌ كَانَ الْحَقُّ
و تو او را دروغ داری و راستی

و تو او را دروغ داری و راستی

فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا وَجِبَ وَكَانَ الْمَوْتُ
در دنیا و بر غیر ما واجب و مرگ

در دنیا و بر غیر ما واجب و مرگ

فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا كُتِبَ وَكَانَ الَّذِينَ
در دنیا و بر غیر ما نوشته اند و کسانی

در دنیا و بر غیر ما نوشته اند و کسانی

نُشِيعَ مِنَ الْأَمْوَاتِ سَفَرٌ قَلِيلٌ إِنَّا
ایشان بیرون از مردگان سفر اندک روزگار

ایشان بیرون از مردگان سفر اندک روزگار

رَاجِعُونَ بُيُوتَهُمْ أَجْدَادَهُمْ وَنَاكِلُ
بر می گردانند خانه های خود را و دور

بر می گردانند خانه های خود را و دور

يَرَاهُمْ كَأَنَّا مُخَلَّدُونَ بَعْدَهُمْ
آنرا می بینند گویا که ما را زنده نگه می دارند بعد از آن

آنرا می بینند گویا که ما را زنده نگه می دارند بعد از آن

قَدْ نَسِينَا كُلَّ وَاعِظَةٍ وَأَمِينًا كُلِّجَانَةٍ
فراوانی میرویم / مر / بند / و این بودیم / از هر سر / انفر

طُوْنِي لَمْ يَشْغَلْهُ عَيْبُهُ عَنْ عِيُوبِ
خدا را / که شغل کرد / عیب او / از عیوب

النَّاسِ وَأَنْفَقَ مِنْ مَالِ كَتَبِهِ
مردمان / و خرج کرد / از مال / کتب خود را

مِنْ غَيْرِ مَعْصِيَةٍ وَخَالَطَ أَهْلَ الْفَقْهِ
از / غیر / معصیت / و اختلط / با / اهل / فقه

وَالْحِكْمَةِ وَجَانِبَ أَهْلِ الدِّلِ
و حکمت / و جانب / اهل / دل

وَالْمَعْصِيَةِ طُوْنِي لَمْ يَزَلْ فِي نَفْسِهِ
و معصیت / طوئی / نگذاشت / در / نفس / خود

وَحَسَنَتْ خَلِيقَتُهُ وَأَنْفَقَ الْفَضْلَ
و حسن شد / خلق / او / و انفاق / فضل / خود

مِنْ قَوْلِهِ وَوَسَّعَتْهُ السَّنَةُ وَلَمْ يَغِيْهَا
از / قول / او / و وسعت / او / سال / و نگذاشت / او / تغییر

إِلَى بَدْعَةٍ طُوْنِي لَمْ يَطَّابِ كَسْبُهُ
به / بدعت / طوئی / نگذاشت / کسب / او / خوب

وَصَلَحَتْ سِرِّيَّتُهُ وَكُرُمَتْ عَلَيْهِ
و صلاح شد / سریت / او / و کرم شد / بر / او

وَنَزَلَ وَسَائِلُ الْفَقْرِ
و نازل / وسایل / فقر

وَعَزَّ عَنِ النَّاسِ شَيْءٌ طُوبَىٰ لِمَنْ عَمِلَ عَلَيْهِ
دور داشت از مردم بدو خود خند از که کارش

يَا بَنِي آدَمَ عِنْدَكَ مَا يَكْفِيكَ وَأَنْتَ
ای فرزندانم نزدست آنچه ترا کفایت است و نوی

تَطْلُبُ مَا يُطْفِئُكَ ابْنُ آدَمَ لَا بِقَلِيلٍ
جوئی آنچه زطفیاء اندازد ای فرزند آدم نه با بیداد

تَقْنَعُ وَلَا بِكَثِيرٍ تَشْبَعُ طُوبَىٰ
قانع و نه بسیار سیرتوی خند

لِمَنْ هَدَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَكَانَ عَيْشُهُ كَهَافًا
از که راه نمودند به اسلام و باشد عیش او سادگی

باب الرابع

اِسْفَعُوا تَوَجَّرُوا سَافِرُوا تَصَحَّوْا
دریغتان کنید و بخواهید و بیرون شوید و پاک شوید

تَغْنَمُوا يَسِّرُوا وَلَا تُغْسِرُوا وَسَكِنُوا
دریغتان کنید و آسان کنید و نه بشوید و ساکن شوید

وَلَا تَفِرُّوا قَارِبُوا وَسَدِّدُوا
و نه فرار کنید و نزدیک شوید و مستقیم شوید

زُغْبَا تَرَدَّدْ حَبَا قِيْدَهَا وَتَوَكَّلْ
ز غنایان تردد کن و بندگی او را و توکل کن

بِدَاءِ مَنْ مَوْلَا أُخْرِقْلَهُ وَتَوَالَّتْ
ایندکی بیکارک یازما سرگذارد اعتقاد

رُؤْيَا قَدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابِ
بامسکر بنصر علما خوشتر و کتاب

أَقْلَمَ مِنَ الدِّينِ نَعَشُ حُرًّا وَأَقْلَمَ مِنَ الدُّنْيَا
کمر زمام سکاره دهر و کمر آنگاهان

يَهْنُ عَلَيْكَ الْمَوْتُ وَأَنْظُرِي أَيَّ
فانگردد بر تو بمولود و کمر در کدام

نِصَابٍ تَضَعُ وَلَدَكَ فَإِنَّ الْعِرْقَ
نصیبی نهی و فرزند ترا بدو میسوزد

دَسَاسُ كُزُورٍ عَاتِكُ أَغْدَالِنَا
دشمن است باشر و تیکار ناباشی غلذتیز مومند

وَكُفْرِنَا تَكُنْ أَشْكُرْنَا
دشمن قانع ناباشی شاکرین مومنان

وَاجِبُ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ
و واجب دار از برای مردم از آن دوست داری

تَكُنْ مُؤْمِنًا وَاجِزْ مَجَاوِرَةً
ناباشی مؤمن و بیادگر مستجابگر

مَنْ جَاوَرَكَ تَكُنْ مُسْلِمًا أَبَا مَرَةٍ
بالتعمیل اگر تو را کند مسلمان ناباشی

بالتعمیل اگر تو را کند مسلمان ناباشی

نیکو قمیانی باو همایون کند قایمانی مسلمان

باز آنکه سخن کند بانو

مؤثر ویکوار فیضعلی جدتعلی

عبادت کنند و راتوشو بقسمتای خدای تعالی

نعمت دارم

و قطع نظر شو. در این مورد و شغای مردمانست

دوستدارند و با ما
باشند و در دنیا

چنانکه تو غریبی با چنانکه تو راه سندی

واضحاً از آمدن کورستان

بسیار دینا خواہ ظلم باشد خواہ مظلوم

دَع مَآئِرِيكَ إِلَى مَا لَا يَرِيكَ

بصورت تو را بخواه که تو را نداند
و از آنجایی که تو را نداند

أَرْحَمَ مَنْ فِي الْأَرْضِ نَرْحِمُكَ مَنْ فِي

رحم تو را که در زمین است ما رحم تو را که در زمین است

السَّمَاءِ إِنَّمَا يُسَمِّحُ لَكَ إِسْبِغَ

آسمان است که تو را بگوید
فقط که تو را بگوید

الْوُضوءَ يَزِدُّ فِي عَمَلِكَ وَسَلِّمْ

و وضو را در عمل تو زیاد کند و سلام

عَلَى أَمَلٍ يَتِيكَ يَكْثُرُ خَيْرُ بَيْتِكَ

بر امید تو که تو را بگوید
و بیشتر خیر تو را بگوید

اسْتَغْفِرْ عَنِ السُّؤَالِ مَا اسْتَطَعْتَ

باز ایست از خواستن چندانکه توانی

تَلَوْا أَرْحَامَكُمْ وَلَوْ بِالسَّلَامِ

تلاوه دارید بر خویشاوندی و اگر سلام باشد

تَهَادُوا وَاتَّقُوا دُؤَابَ حَبَاوَهَاجِرُ وَتُورُوا

مسئله دهید و بترسید از دوزخ و بترسید از دوزخ

أَبْنَاءَكُمْ فَجَدَّوْا قِلُوا الْكِرَامَ

پسندیدند و بترسید از دوزخ و بترسید از دوزخ

عَثَرَاتِهِمْ تَهَادُوا فَإِنَّ الْهَدْيَةَ تَهَبُ

بهره های ایشان مسئله دهید و بترسید از دوزخ

وَحَرَّ الصَّدْرِ تَهَادُوا بَيْنَكُمْ فَإِنْ

دوست باشد می دهد می نماند دوستی

الْهَدِيَّةُ كَالْزَهَبِ بِالسَّحْمَةِ تَهَادُوا

میدهد میده عیادت می دهد

خَابُوا وَرَوَى تَهَادُوا فَإِنَّهُ يُضَعِفُ

دوست باشد روایت کند می دهد که از عزیزند

الْحُبُّ وَيَذِقُ بِغَوَائِلِ الصَّدْرِ تَهَادُوا

دوستی میدهد صفا می دهد

بَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَذْهَبُ بِالصَّفَاءِ

میان شما دوستی میدهد صفا

اطْلُبُوا الْخَيْرَ عِنْدَ مِصْرَانِ الْوُجُوهِ

بجوید نیکی ازین دوستان

بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدِّثُوا عَنِّي

برسانید از من و اگر آیتی بود بگویند از من

إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ قُلُوبُكُمْ إِنْ كَانَ

اسرائیل را بگویند و حرجی نیست که باشد

مَرًّا إِنَّ اللَّهَ حَيْثُ كُنْتُمْ أَلَيْسَ

مرا بخشد از خداوند که شما هستید

الْحَسَنَةُ قَمَحًا وَخَالِطِ النَّاسَ

نیکی گندم و با مردم آمیز

خَلَقَ حَسَنًا اتَّقُوا فِتْنَةَ الْمُؤْمِنَاتِ

خوبی خوشتر بدتریزد از فتنه مؤمنان

يَنْظُرُونَ إِلَهَ اتَّقُوا الْحَرَامَ فِي بُنْيَانِ

بصورتی بنور خدا بدتریزد از حرام بنیادها

فَإِنَّ أَسَاسَ الْخَرَابِ أَكْرَمُ وَأَوْلَاكُمْ

چون بنیاد خرابی است گرامی و اولاد شما

وَاحْسِنُوا دَابَهُمْ رَوْحُ الْقُلُوبِ سَاعَةً

و نیکو آید دانهای ایشان روح دلها ساعتی

بَسَاعَةٍ قُولُوا خَيْرًا تَقْنَهُوا وَاسْكُتُوا

ب ساعتی بگوئید نیکی را بپوشانید و خاموش شوید

عَنْ بَشِيرٍ تَسْلَمُوا خَيْرًا وَالْطُّفُفُ كَثُرُوا

از بشارت سلامت یابید بزرگنشد اینها و طفلان زیادند

مِنْ ذِكْرِهِمْ هَادِمِ اللَّذَاتِ اغْتَمُوا

از یاد کردن بیهوده لذتها را بپوشید

تَزِدَادُ وَجْهًا اَعْمَلُوا فَكُلُّ مِيسِرٍ

تازیداد رخسار شود و قمار شما گم کند هر چه آسانست

لَمَّا خَلَقَهُ تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ

زمانی که او را آفرید زنی و مردان را با هم و با هم

فَإِنِّي مُكَاثِرُكُمْ بِالْأَنْبِيَاءِ تَحَرَّوْا

چون من شما را بسیار آفریدم با انبیا بپرهیزید

بجای آوردن

فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً اتَّقُوا النَّارَ

در سحر در سحر است برکت است بریزد از آتش

وَلَوْ شِئْتُمْ لَوِشْتُمُوهَا اتَّقُوا الشَّعْخَ فَإِنَّ الشَّعْخَ

والرجم سرما بود بریزد بر سر کجاست

أَمَلَكُ مِنْكَ كَانَ قَدْ كُفِّرَ عَنْكَ اسْتَغْفِرُوا

همه را از تو دور است از تو که گناهان را پاک کند استغفار کنید

عَنِ النَّارِ وَلَوْ شِئْتُمْ لَوِشْتُمُوهَا أَعْرُوبُ النَّسَاءِ

از مردمان از سر خود را بکشند از سر خود را بکشند

يَلْزَمُ مِنَ الْجَمَالِ اسْتَغْفِرُوا بِالنِّسَاءِ حَيًّا

بماند از زینت باقی استغفار کنید با زنان

فَإِنَّهُنَّ عَوَانٌ عِنْدَكُمْ حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ

پس ایشانند در نزد شما در حفظ دارید مملکت شما

بِالزَّكَاةِ وَدَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ

بر زکوة دادن و دارو دهید بیمارانشان را صدقه

وَأَعِدُوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ اعْقُوا الدُّعَاءَ

و بکارید سپید دعا را و بپوشید دعا را

عِنْدَ الرِّقَّةِ فَإِنَّهَا رَحْمَةٌ الظُّلُمَاتِ الْكَلَامُ

در وقت دل در میان رحمت بود در وقت تاریکی کلمات

وَالْإِكْرَامِ التَّمَسُّو الرِّزْقِ فِي خَبَاءٍ

و احترام استنشاق و بوی زرد و در تاریکی در تاریکی

الْأَرْضَ تَقْرَعُونَ مِنْ هُمْ مِمَّنْ لَا يَشْعُرُونَ
فانگشاید زمین را از آنکه نمیداند

كُلُوا طَعَامَكُمْ يَٰٓأُولَ ٱلْأَلْبَٰبِ
خوردن طعام شما را ای سران

أَطْلُبُوا ٱلْفَضْلَ عِنْدَ الرِّجَالِ
بجوئید فضل را نزد مردان

تَعِشُوا فِيْ أَكْنَافِهِمْ أَطْلُبُوا ٱلْخَيْرَ
زندگانی کنید در پناههای ایشان بجوئید خیر

ذَهَبَكُمْ وَتَعْرَضُوا ٱلنَّجَاحَ رَحْمَةً ٱللَّهِ
نقره و زر شما را بپوشانید رحمت خدا را

فَإِنَّ ٱللَّهَ يَخَافُ مِنْ رَّحْمَتِهِ يَصِيبُ بِهَا
پس خدا را از ترس رحمت خداوند

بدرستی که خدا را از ترس رحمت خداوند

مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَجْمَعُونَ
آنکه هر چه خواهد از بندگانش جمع کنید

جَمَعَ ٱللَّهُ شَمْلَكُمْ تَوْرًا وَٱلْفُرْقَانَ
جمع کرد خدا برای شما تورا و فرقان را

فَإِنَّهُ أَكْبَرُ ٱلْعِزِّ
پس بزرگوارتر است از عزت

فَإِنَّهَا بِكُمْ بَرَّةٌ دَعِ ٱلنَّاسَ تَرْوِى ٱللَّهَ
پس اینها با شما بیگانه است بپوشانید مردم را خدا را

بگشاید شما را بپوشانید خدا را

بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ اسْتَعِينُوا عَلَى التَّوْبَةِ
بعضی از ایشان یکی بر دیگری
بکارهای

بِالْكُفَّانِ اسْتَعِينُوا عَلَى الْحَاجِ
بوسیله از کوفته ها
نیازهای

الْحَوَاجِ بِالْكُفَّانِ لَهُمُ التَّسْوَا
حاجت ها بوسیله از کوفته ها
طلب کنند

لِجَارِ قَبْلِ الدَّارِ وَالرِّفْقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ
مسایه پیش از در خانه و نرمی پیش از راه

تَدَاوَوْا فَإِنَّ الَّذِي أَنْزَلَ لَدَاءَ أَنْزَلَ اللَّهُ
دارو کنند که آنکه فروستاد در میان

أُحْثُوا فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ التَّرَابِ
پاشید در روی مدح کننده ها خاک

أَحْسِنُوا إِذَا وَلَّيْتُمْ وَأَعْفُوا عَمَّا تَوَدَّعْتُمْ
نیکو کنید چون پادشاه باشید و در گذارید از آنچه پادشاه
تویران

أَطْعِمُوا طَعَامَكُمْ لَا تَقِيَاءَ
بخورانید طعام شما بر میز کاران

وَأُولُوا مَعْرِفَةٍ كُفَّانِ الْمُؤْمِنِينَ
و مدایید باز نیکو بشما از مؤمنان

اسْتَعِيدُوا بِاللَّهِ مِنْ طَمَعٍ يَهْدِي
پناه برید بخدا از طمع که گمراه دهد

إِلَى طَعْمِ الْجَمَلِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا فَإِنَّ

بناوید که جملت صید در جست دنیا که هر

كَلَامٍ مَيَسَّرَ لَهَا خَلَقَ لَهُ مِنْهَا

آسانه دایند ماند ایخ یافورد اورا از آن

أَصْلُهَا دُنْيَاكُمْ وَعَمَلُهَا لآخرتكم

نیک بصیند دنیا و کار صید آخرت شما

أَفْشُوا السَّلَامَ تَسْلُوا أَفْشُوا السَّلَامَ

فانورده سلام تاسمت باشد فانورده سلام

وَأَطِغُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ

خورانید و پیونید خورش و زندان خود برد

وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا

و نماز کنید و مردم مان خفته باشد نادارید

لِلْجَنَّةِ بِسَلَامٍ احْفَظُونِي فِي

بیهشت بسلامت حفظ من در

أَصْحَابِي فَإِنَّهُمْ خِيَارُ أُمَّتِي احْفَظُونِي

اصحاب من که ایشان بهترین امت من است نگاه دارید

فِي عِتْرَتِي اسْتَشِيرُوا فِي الْعُقُولِ

در خویشان من مشورت کنید از خدان و ندان

تَرَشَّدُوا وَلَا تَقْصُومُ قَدْرَهُ تَقُولُوا لِلَّهِ

ناراده راست باید و مکنید و فرمانی اشاره که بشمار شود بخدا

مَنْ قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا وَيَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ

پیش از آنکه بمیرید و بشناید بکارهای

الْإِسْكِيَّةِ قَبْلَ أَنْ تَشْفَلُوا وَصَلُوا

شایسته پیش از آنکه مشغول شوید و پیوسته شوید

لِلَّذِينَ يَنْتَظِرُونَكُمْ ذَيْنَهُ بِكَثْرَةٍ

بسیار شمارش و بسیار مضاعف بسیار

ذِكْرِكُمْ أَيَّامَ تَخَافُونَ عِقَابَ

یاد کردن شما از آن روزی که می ترسید از عقوبت

ذَوِي الْمُرُوءَةِ مَا لَمْ تَكُنْ حَدًّا

مخافتد از مردان مروت چه بودید حد نبودید

تَخَافُونَ عَنْ ذَنْبِ النَّبِيِّ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى

دور تر شوید از گناهان بزرگوار خداوند بزرگوار

أَخَذِينَ كُلَّ مَا عَشَّ عُدُوهُمُ

گرفتند هر چه دشمنان ایشان را

وَاتَّبَعُوا الْجَنَائِزَ تَذَكُّرًا لَكُمْ

و در پی روند جنازه ها را تذکره شما را

لِيَكُنْ بَلَاغٌ أَحَدَكُمْ مِنَ الدُّنْيَا زَادًا

تا باشد که یکی از شما از دنیا زاده شود

أَغْنِيَكُمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ شَبَابِكُمْ

غنی کند شما را پنج چیز پیش از پنج چیز جوانی

قُلْ هَمِّكُمْ وَصِحَّتْكُمْ قُلْ سَعِيدٌ
بیش از بیری و درستی بیش از غماری

وَعَالِدٌ قُلْ فَقْرُكَ وَفَرَاغُكَ قُلْ شُغْلُكَ
و توانگری بیش از دردی و تنگدستی و فراغت تو بیش از مشغولت

وَحَيَاتُكَ قُلْ مَوْتُكَ لِيَأْخُذَ الْعَبْدُ
و زندگی تو بیش از مرگ تو باید که بستاند

مِنْ نَفْسِهِ لِنَفْسِهِ وَمِنْ نَيْلٍ لِّلْآخِرَةِ
از حق خود بخود و از نیل آخرت

وَمِنْ الشَّيْءِ قُلْ الْكَبِيرِ وَمِنَ الْحَيَاةِ
و از تنهایی بیش از بیری و از تنگدستی

قُلْ الْمَمَاتِ فَمَا بَعْدَ الدُّنْيَا مِنْ دَارٍ
بیش از مرگ نیست پس از دنیا از سرری

إِلَّا الْجَنَّةُ أَوِ النَّارُ كُونُوا فِي الدُّنْيَا
مگر بهشت یا دوزخ باشید در دنیا

أَصْيَافًا وَآخِذُوا بِالسُّيُوفِ مُسَاجِدًا
مجموعه سواران و بیکد خانه ها را مسجد

وَعَوْدُوا الْقُلُوبِ الرِّقَّةَ وَكَثُرُوا
و عادت بخند دلبداران و بسیار شدند

بِكُمُ الْأَمْوَالُ
بیش از تنهایی و بسیار دارند

وَأَقْرَبُ

اتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تَحْمِلُ عَلَى الْغَا

پرهیزید از دعای ستم رسیدگان زیرا که بر دارند بر مین

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى وَعِزَّتِي وَجَلَالِي

گوید خداوند تعالی بجزت من و جلال من

لَا تَضُرُّكَ وَلَوْ بَعْدَ حِينٍ أَكْرَمُوا

نهی مظلوم و اگر بعد روکاری بود گرامی دارند

الْشُّهُودَ فَإِنَّ اللَّهَ يَخْرِجُ بِهِ الْحَقَّ

گواهان را که بعد رستی خدا بیرون آرد بپیشاز

وَيُدْفَعُ بِهِ الظُّلْمَ إِزْهَامًا لِّعَنَتِ قَوْمٍ

و دفع کند بدیشاز ستم رحمت برسد بر ستمگران و کفر

أَقْرَبُ وَعِزَّتِي قَوْمٌ ذَلَّ نَوْعُهُمَا يَلْعَبُ بِهِ

کدر و عزیز شود و عزیز شود و نعلی بازی کند

لِلْحَمَقِ وَالْجُمَالِ تَعْتَبُوا وَلَوْ بَكْتِ

نادانان و خردان و شام خوردید و اگر خود کردید

مَنْ حَشَفَ فَإِنَّ تِلْكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةٌ

از غمنازی و زیبا تولا شام خوردن پیرزاد

انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَفْضَلُ مِنْكُمْ وَانْظُرُوا

نگرید باینکه کس از او برتر است و مشاهده

إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَإِنَّهُ أَحَدٌ

بالله او را که برتر است شماست که سرور دانست

الْأَثَرُ دَرُوْ اَنْعَمَةُ اَللهِ عَلَيْكُمْ
عجب کنید همه حال نعمت خدا را که بر شماست

اَمْطِ الْاَذَى عَنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ
پسند از زنج کتن را از راه مسلمانان

تَكْفُرْ حَسَنَاتِكَ اَحَبَّ حَبِيبِكَ
تا بسیار شود نیکوای تو دوست دار دوست ترا از خود کمتر

مَوْنًا مَا عَسَى اَنْ يَكُونَ بَيْضُكَ يَوْمًا
سوار از اندامی که تواند بود که دشمن تو شود روز

وَابْغَضُ بَيْضُكَ مَوْنًا مَا عَسَى اَنْ يَكُونَ
دشمن کن دشمن ترا اندامی که عداوت نماید

حَبِيبِكَ يَوْمًا مَا اَوْصِيكَ بِتَقْوَى اَللهِ
دوست تو شود روزی از تو را وصیت کنم ترا بتقوی خدا

فَاِنَّهٗ زَاوِى اَمْرِكَ وَعَلَيْكَ بِالْجَهَادِ فَاِنَّهٗ
که آن سرهمه کارست و بر تو بادا عزت کردن

رَهْبَانِيَّةٌ اَمَّتِي وَلَيْسَ عَنْ النَّبَاِ
رهبانى امت منست باید که باز دارد ترا از بدی و برهان

مَا تَعْرِفُ مِنْ نَفْسِكَ وَاخْرَجَ لِسَانَكَ
آنچه میشناسی از توان بدی و خاموش دار زبان ترا

الْاَمِنْ خَيْرٍ فَاِنَّكَ بِذَلِكَ تَقْلِبُ الشَّيْطَانَ
مکوازی که بهتر بدان غلبه شوی بدو

اقْرَأِ الْقُرْآنَ مَا تَهَآكَ فَإِذَا لَمْ يَنْهَكَ
بَارِئاً
بجزون ندارد از بدی
چندانکه باز دارد ترالری

فَلَسْتَ تَقْرَأُ إِذَ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ تَقْدَرُ
مجانست که نخواهی از آنجا که امانت را بکنی و این سلامت

وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ اعْطُوا الْأَجِيرَ
و مکن خیانت با آنکه که با تو خیانت کرد
بدهید مزد و در را

أَجِرْ قَبْلَ أَنْ تَجِفَّ عِرْقُهُ احْفَظِ اللَّهَ
مزدش پیش از آنکه خشک شود عرقش خدا را

تَحَفَظْ احْفَظِ اللَّهَ حِينَ أَمَامَكَ
تا نگاه دارد ترا نگاه دارد فرمان بخندار

تَعْرِفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّخَاءِ يَعْرِفُكَ فِي
فرمانوش مکن خدا را در رفاهی تا تو یاد تو رسد

الشَّقِّ وَأَعْلَمْ أَنَّ مَا صَابَكَ لَمْ يَكُنْ
سخنی و بدان که هر چه به تو خواهد رسید

لِيُخْطِكَ وَمَا أَخْطَاكَ لَمْ يَكُنْ
تا از تو در خواهد گذشت نباشد که در گذرد

لِيُصِيبَكَ وَأَعْلَمْ أَنَّ الْخَلْقَ
و بدان که اگر همه خلق

لَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يُغْلِبُوا شَيْئًا
اگر بودند که بدهند ترا چیزی

لَمْ يَرْدِ اللَّهُ أَنْ يُعْطِكَ لَمْ يَقْدِرْ وَأَعْلَى
که بگوید الله آنرا نپذیرد که نتواند بدهد و بالاتر
که نخواهد خدا که بدهد و نتواند بدهد

أَوْ يَصْرِفُ عَنْكَ شَيْئًا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ
یا خواهد یا ندارد و از تو چیزی که خواهد خدا که

يُعْطِيَكَ بِهِ لَمْ يَقْدِرْ وَأَعْلَى ذَلِكَ
بوسیله تو نتواند بدهد و بالاتر از آنکه
که باز کرد و نتواند بدهد

فَإِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ وَإِذَا اسْتَعْفَى
پس خواهی چون بخواهی انخواست و چون بدو خواهی

فَاسْتَعْفِنِ بِاللَّهِ وَأَعْلَى أَنْ النَّصْرُ مِنَ الصَّغِيرِ
یا بخواهی انخواست و بالاتر که نصرت یا صبر است

وَأَنَّ الْفَرْجَ مَعَ الْكَرْبِ وَأَنَّ
و بدانست که فرج با کرب است و بدانست که

الْعُسْرُ يُسْرًا وَأَعْلَى أَنْ الْقَلَمُ
و بدانست که آسانی است و بدانست که قلم

قَدْ جَرَى مِمَّا هُوَ كَائِنٌ عَشْرَ شَيْءٍ
دو بار بیان شود و بدانست که عشاریست

فَإِنَّكَ مَيِّتٌ وَاجِبٌ مَرَأَحِبَةٍ
که تو خواهی مرد و واجب است از تو که خواهی

فَإِنَّكَ مَفْرُوقٌ وَأَعْلَى أَنْ النَّصْرُ مِنَ الصَّغِيرِ
که تو خواهی جدا شود و بالاتر که نصرت یا صبر است

فَإِنَّكَ حَجَرِيٌّ بِهِ أَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ

کشتی که از آن کشتی می‌کنند بدان که بزرگوار

إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ وَالْيَمَنَ لَيْسَ أَهْلُهُ

بازگشتن او به آنکه از آنکه نیست امکان

فَإِنْ أَصْنَبْتُ فُحْوَ أَهْلُهُ وَإِنْ لَمْ تُصِبْ

چنانچه در سیدی بر او نماند و اگر نماند

إِهْلُهُ فَأَنْتَ مِنْ أَهْلِهِ اِشْتَدَى

میل کردی بر او از آنکه از آنکه شد

أَزْمَةُ تَنْفَرُجِي أَنْقُوبَ لَالٍ

درد شوری تا فرج یابی نمی‌کند باطل

وَلَا تَخْشَ مُنْزِي الْعَرْشِ أَفْ لَا

و منترس از آنکه از آنکه دوزخ

بَشَرِ الْمَشَايِينِ فِي ظِلِّ اللَّيْلِ إِلَى الْمَسَا

مرد در شب در سایه شب تا صبح

بِالنُّورِ التَّامِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَيْكُمْ

بروشتن نور تمام روز قیامت بر شما باد

مِنْ الْأَعْمَالِ مَا تَطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ

که از آنکه از آنکه کنید بخداوند که خدا

لَا تَعْمَلُ حَتَّى تَمْلَأَ عَلَيْكَ بِذَاتِ الْكَفِّ

نمکنی که تا پر از آنکه از آنکه دوزخ

تَرْتِ بَدَالِ إِذَا وَرَثَتُمْ فَأَرْحُوا إِذَا أَسَاكُمْ

تا وقتی که بخواهید ارث بگیرید
تا وقتی که بخواهید ارث بدهید

كَيْفَ تَقُومُ فَأَكْرِمُوهُ إِذَا جَاءَكُمْ

چگونه بایستد که او را بزرگواری کنید
چگونه بایستد که او را بزرگواری کنید

الزَّائِرُ فَأَكْرِمُوهُ إِذَا غَضِبْتُ فَاسْكُتْ

زائر که بیاید بزرگواری کنید
چون خشمگین شوید خاموش باشید

إِذَا اتَّخَذَ أَحَدُكُمْ خَاوًا فَلْيَعْلَمْ

چون یکی از شما خوار شود بداند

إِذَا بُويعَ خَلِيفَتَيْنِ فَأَقْبِلُوا إِلَيْهِمَا

چون دو خلیفه را بپسندید به ایشان

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ فَلْيَنْظُرْ مَا يَمْنَنُ

چون یکی از شما بیاید نگاه کند که چه میسر است

فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا كُتِبَ لَهُ مِنْ أَمْنِيَّتِهِ

چون نداند که چه نوشته است برای او از امنیتش

بَابُ الْخُلَامَةِ

باب خمر و خمر

مَا عَالٍ مِمَّا اقْصَدَ مَا عَرَّاهُ اللَّهُ تَعَالَى

چون چیزی بالاتر از آنچه خداوند تعالی مقصود کرده است

قَطُّ وَلَا أَذْلَ خَلِمَ قَطُّ مَا تَرَعَتِ الرَّحْمَةُ

هیچگاه کمتر و هیچگاه بیشتر از آنچه رحمت خداوند تعالی میسر کند

مَا أَصْرَمْنَا تَنْفَرُوا عَادَ فِي الْيَوْمِ

نااستاد انگر استغفار کرد و اگر بار کرد و بجا آوردی

سَبْعِينَ مَرَّةً مَا أَحْسَرَ عُنْدَ

مقتد بار نکرد بیکبار

الصَّدَقَةِ إِلَّا أَحْسَرَ اللَّهُ الْخِلَافَةَ

در صدقه دادن الا و لا کند خدا بر باقی

عَلَى تَرْكِهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ النَّارِ

نار او ندیدم مثل آتش

تَامَ هَارِبُهَا وَلَا مِثْلَ الْجَنَّةِ تَامَ لَهَا

خفته است گریخته از او و لا مثل بهشت که خفته است چون نه از

مَلِكًا كَانَ الرَّفْقُ فِي شَيْءٍ قَطَّ الْأَرْبَعَةَ

سود مدان کردن در چیزی هر که گریزانند

وَمَا كَانَ الْخَرْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ

و شود بیکباری در چیزی اینها اندازند

مَا اسْتَرْذَلَ اللَّهُ عَبْدًا إِلَّا أَحْضَرَ عَنْهُ

مصوره خود خدا بند را احضار داشت

الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ دُونِ

دردی از علم و ادب هر که خدا از هیچ

إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً مَا زَانَ اللَّهُ عَبْدًا

الا و لا ستاد از او و باقی نداشت خدا بنده را

بِرَبِّنِهِ أَفْضَلُ مِنْ عَقَابِي فِي هَذِهِ

بزرگوارتر از عتاب من در این دنیا

فَوْجِهِ مَا عَظُمَتْ نِعْمَتُهُ عَلَى عَبْدِي

و عورتش آنقدر بزرگوارتر از من نیست که

الْأَعْظَمُ مَوْفُوتُهُ النَّاسَ عَلَيْهِ

بزرگوارترین آنکه از او بزرگوارتر است مردم را

مَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِي فِي الدُّنْيَا

آنچه خداوند پنهان نکرده از من در دنیا

ذُنُوبًا فَيُعِينُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

گناهانی که او را یاری دهد در روز قیامت

مَا أَكْرَمَ مِثَابَ شَيْخَالِسِنِهِ

آنقدر بزرگوارتر از پادشاه من نیست که

الْإِقْصَرَّ اللَّهُ لَهُ سِنُهُ مِنْ بَرِّهِ

و آنقدر بزرگوارتر از من نیست که

مَا أَمْلَأَتْ دَارَ حَجَرَةٍ إِلَّا أَمَلًا

آنقدر بزرگوارتر از من نیست که

عِمْرَةً وَمَا كَانَتْ فَوْجُهُ الْأَشْجَرَا

و آنقدر بزرگوارتر از من نیست که

فَوْجُهُ مَا سَتَرَ اللَّهُ عَلَى عَبْدِي

آنچه خداوند پنهان نکرده از من

فَلَمْ تَحْطُهَا بِنُصْحِهِ الْأَحْرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ

وَلَمْ تَذَرِهَا بِإِثَارَتِهِ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

الْجَنَّةِ مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ تَمُوتُ غَاشًّا

بِرَبِّهِ يَوْمَ تَمُوتُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

لِرَعِيَّتِهِ الْأَحْرَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةِ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

مَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَكْثَرُ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

مِنْ وَزِيرٍ صَالِحٍ مَعَ إِمَامٍ يُطِيعُهُ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

وَيَأْتِيهِ بِذَاتِ اللَّهِ تَعَالَى مَا مِنْ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

مُؤْمِنٍ الْأَوَّلَ ذَنْبٌ يُصِيبُ الْفِتْنَةَ

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

بَعْدَ الْفِتْنَةِ لَا يَفَارِقُهُ حَتَّى يَفَارِقَ الدُّنْيَا

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

مَا طَلَفَتْ شَمْسُ الْأَوْجُنِ بِهَا مَلَكًا

بِهِ شَيْءٌ إِلَّا يَكُنْ مِنْهُ
خداوند را که از او بگریزد
خداوند را که از او بگریزد

يَقُولَانِ اَللّٰهُمَّ عَجِّلْ لِنُفُوسِنَا وَلِمَسْكِنَا

گویند ای بار خدا عجل کن برای کسب و خیر ما و مسکن ما

تَلَفًا مَا ذِيبَانِ صَارِيَانِ فِي زُرِّيَّةِ

ملا تلف کن دو دوزخ را در زریه

عَنَّمِ بِاسْتِرْعٍ فِيهَا مِنْ حُبِّ الشَّرَفِ

کو سفند در آنجا از دوستی حب

وَالْمَالِ فِي دِينِ الْمُسْلِمِ

و مال در دین مسلمان

مَا عُبِدَ اَللّٰهُ بِشَيْءٍ اَفْضَلَ مِنْ فِقْهِ فِي الدِّينِ

نیست چیزی که خدا را بخشد مگر فقه در دین

مَا مِنْ شَيْءٍ اَطِيعَ اَللّٰهَ فِيهِ بِاَعْمَلِ

نیست هیچ چیزی که خدا را اطاعت کردی در آن بیشتر

ثَوَابًا مِنْ صِلَةِ الرَّحْمِ وَمَا مِنْ عَمَلٍ

پاداش از صله رحمت و هیچ عملی

يُعْصَى اَللّٰهُ فِيهِ بِاَعْمَلِ عَقُوبَةٍ مِنْ غَيْرِ

عصا کند خدا در آنجا عاقبتی غیر

مَا قَتَحَ جُلَّ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ مَسْئَلَةٍ

بگشاید کسی در خود دروازه پرسش

اَلَا قَتَحَ اَللّٰهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ مَا يَنْتَظَرُ

آیا گشاید خدا بر او دروازه فقر را که منتظر

أَحَدُكُمْ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا غَنِيٌّ مُطْفِئًا

هیچ یکی از شما از دنیا الا غنی و مطفیان اندازند

أَوْ قَرَأَ مَنَسِيًّا أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا أَوْ مَرَمًا

یا درونی و امور کردن یا بیماری یا مکرر یا مکرر

مُفْسِدًا أَوْ مَرَمًا فَجْهَرًا مَا يَصِيبُ

خفکن یا مکرر یا مکرر یا مکرر

الْمُؤْمِنِ وَصَبَّ وَلَا نَصَبٌ وَلَا سَقَمٌ

مؤمن را دردی و نرسد بخی و نرسد بیمار

وَلَا أَدَى وَلَا حَزَنٌ حَتَّىٰ أَلْهَمَ إِلَهُهُ

و نرسد ازاری و نرسد غمی تا الهی به الهی او

إِلَّا كَفَرَ اللَّهُ بِهِ مِنْ خَطَايَاهُ مَا تَلَّ

الا کفار کرد خدا بد او از گناهان او باشد زلال

الْمَسْئَلَةَ بِالْعَبْدِ حَتَّىٰ يَلْقَىٰ اللَّهَ وَمَا فِي

سوال کردن بنده ازین تا بایستد خدا را و باشد

وَجْهِهِ مَرْغَةً لَّا تَزَالُ الْمَسْئَلَةَ بِأَحَدِكُمْ

در روی و چهره ازین تا کوشش باشد زلال سوال کردن یکی از شما

حَتَّىٰ يَلْقَىٰ اللَّهَ وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مَرْغَةٌ

تا بایستد خدا و نباشد روی و اندک کوشش

بَابُ الثَّانِي

كَالتَّفَكُّرِ وَلَا إِيمَانًا كَالْحَيَاءِ

چون تفکر در معنی خدا کرده نیست ایمان جز شرم نیست ایمان جز شرم

وَالصَّبْرَ لَا يَتِيهِ بَعْدَ حُلْمٍ لَا خُلْفَ

و شکیار نیست پستی بر از بلوغ نیست خلاف و دروغ

إِنِّي الْإِسْلَامَ لَا غُرُوبَ فِي الْإِسْلَامِ

در اسلام نیست غروب و در اسلام

لَا يَحْجِي بَعْدَ الْفَتْحِ لَا إِيمَانًا مِنْ لَا أَمَانَةَ

نیست پستی پس از فتح نیست ایمان آنکه را که نیست امانت

لَهُ وَلَا دِينَ مِنْ عَهْدِهِ لَا رِقَّةَ

او را نیست دین از آنکه نیست عهد او را نیست انقیاد کردن

الْأَمْسَ عَيْنٍ أَوْ حَسَمَةٍ لَا يَحْمَرُّ قُودَ

که از چشم بدی یار بدی مار و زخم نیست دوری نیست دوری

ثَلَاثٌ لَا يَكُونُ مَعَ اسْتِغْفَارٍ

از سه روز نیست خطا بزرگ با استغفار

وَلَا صِفْرَةٌ مَعَ إِضْرَارٍ لَا فَمَ الْأَمَلِ

و نیست خطا کوچک با همت کردن نیست اندوه بگو اندوه

وَلَا وَجَعٌ إِلَّا وَجَعُ الْعَيْنِ لَا فَاقَةَ لَعَلِّ

و نیست درد در چشم نیست درد در چشم نیست درد در چشم

يَقْرَأُ الْقُرْآنَ يُولَا غَنًى لَهُ دُونَ لَا يَغْنَى

که خواند قرآن و نیست توانگری جز سود ندارد

حَدْرٌ مِنْ قَدَرٍ لَا يَفْلَحُ قَوْمٌ قَدَرَهُمْ

برهیز از قدر دشمنی و پیریزی نیاید
خوهر که پادشاه ایشان

أَمْرَةٌ لَا لِلصِّدِّيقِ أَنْ يَكُونَ لَعَانًا

زن باشد رواند صدق را
باشد لعنتش

لَا يَفُتُّكَ مُؤْمِنٌ لَا يَنْبَغِي لِمُؤْمِنٍ أَنْ يُذِلَّ

قتل کند بعد مؤمن رواند مؤمن را
خوار کند

نَفْسُهُ لَا يَنْبَغِي لِذِي الْوَجْهِينِ

زود را رواند کمره دور

أَنْ يَكُونَ أَمِينًا عِنْدَ اللَّهِ لَا يَصْلَحُ لِلْمَلِكِ

باشد امین بجز خدا
جالبوی نیاید شایسته

أَلَّا لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَمَامِ الْعَادِلِ لَا صَلَاحُ

جالبوی و پدر
و پادشاه عادل را
نیاید شایسته

الصَّنِيعَةُ الْأَعْنَدُ ذِي حَسَبٍ أَوْ دِينَ

نیکی درون مکر بل خداوند
کهریزد یا در زاری

كَمَا لَا يَصْلَحُ الرِّيَاضَةُ إِلَّا فِي النَّجِيبِ

چنانکه شایسته نیاید
ریاضت مکر در شتر گور

لَا طَاعَةَ لِلْمَخْلُوقِ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

نیست فرمان برداری
هیچ عاقد را
در فرمانی خالف

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

زود بهشت تخمین زود بهشت

عَبْدٌ لَا يَأْمُرُ جَارَهُ بِوَأْتِهِ لَا يَحِلُّ

بمنه که باشد اینها را بفرمای او نیست حلال

مُسْلِمٌ أَنْ يَرْوَعَ مُسْلِمًا لَا يَحِلُّ الصَّدَقَةُ

مسلمانا که بترساند مسلمانرا نیست حلال صدقه

لِعَنِي وَلَا ذِي مَرَّةٍ قَوِي لَا يَسْتَقِيمُ

توانکوار و نمند او نیست قوی و راست نشود

إِيمَانٌ عَبْدٌ حَتَّى يَسْتَقِيمَ قَلْبُهُ وَلَا يَسْتَقِيمُ

ایمان نه تا راست نشود دلش و راست نشود

قَلْبُهُ حَتَّى يَسْتَقِيمَ لِسَانُهُ لَا يُؤْمِنُ

دلش تا راست نشود زبانش نیاید ایمان

عَبْدٌ حَتَّى يَلَاخِجَهُ مَا حُبَّ لِنَفْسِهِ

بنده تا دوست ندارد برود مسلمان خود را بخود دوست دارد

مَنْ لَحِزَ لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ

آنکه از لایق نرسد بنده حقیقت

الْإِيمَانِ حَتَّى يَفْلَحَ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ

ایمان تا برانند که بدو رسد آنکه بودی و تواند که

لِيُخْطِئَهُ وَمَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ

و آنچه فرود آورد از وی تواند که برسد به وی

لَا يَتَكَمَّلُ الْعَبْدُ الْإِيمَانَ حَتَّى

نرسد بنده ایمانرا بکمال

يَكُونُ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ الْإِنْفَاقُ

نمود و دوی سه خدمت نفعه کردن

مِنَ الْإِقْتَارِ وَالْإِنْصَافِ مِنْ نَفْسِهِ

از تنگدستی و اضافت دادن از تنگدستی

وَبِذَلِكَ السَّلَامُ لَا يَتَكَمَّلُ أَحَدُكُمْ

و فراموش داشتن سلام تکامل نماند هیچ یک از شما

حَقِيقَةُ الْإِيمَانِ حَتَّى تَخْزَنَ لِسَانُهُ

حقیقت ایمان را تا در بند زبان نمود

لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ

نخست رحمت خدا را که رحمت مردم را

لَا يَشْبَعُ الْمُؤْمِنُونَ جَارِدَ لَا يَشْبَعُ

نمورد سیر مؤمنان در گرسنه بود مسیاه اش نرسد سیر

عَالَمٌ مِنْ عِلْمِهِ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الْجَنَّةِ

عالم از علمش را تا آنکه عاقبتش جنت بود

لَا يَزِدُّ أَدَا أَمْرًا أَشَدَّ وَلَا الدُّنْيَا

نیفزاید کار اخلاص را محسوس تر و دنیا

إِلَّا أَدْبَارًا وَلَا النَّاسُ إِلَّا شُحًا

مگر پشتها و مردم مگر حرص

وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا عَلَى شَرِّ النَّاسِ

و بر خیزد قیامت مگر بر بدترین مردم

وَلَا مَهْدِيَّ إِلَّا عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ لَا يَأْتِي

و نیست مهدی که باز زمان فواید
مکریسی از منم نیاید

عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ إِلَّا الَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ

بر زمانه منم زمانه منم
آنکه بدتر از آنکه

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقِلَّ الرَّجَالُ

نقشینه قیامت نکند شود مردان

وَتَكْثُرُ النِّسَاءُ لَا يَسْتُرُ عَبْدٌ

بسیار شود زنان پوشند بند

عَبْدًا فِي الدُّنْيَا إِلَّا اسْتَرَاهُ اللَّهُ يَوْمَ

کافیه در دنیا استراحت او را خدا روز قیامت

لَا خَيْرَ فِي نُجْمَةٍ مَزَلَتْ بَرَى لَكَ مِنَ الْحَقِّ

بشتر خبری در جبرئیل از خداست سزا از حق

مِثْلَ الَّذِي يَرَى لَهُ لَا تَذْهَبُ حَيَاتُهُ

مانند آنکه ببیند او را نروود و چشمش

فَيَصْبِرُ وَيَحْتَسِبُ الْإِدْخَالَ الْجَنَّةَ لَا يُلْغُ

بس صبر کند و بترسد بجا آمدن بهشت نرسد

الْبَعْدُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى

بعد از آنکه باشد از متقین تا

يَدْعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ حَدًّا مِلَّاهِ الْبَاءُ

بگوید که بجا نیست حدی از باب

لَا يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ عَلَى الْخَطَايَا

میشد باشد گروهی از امت من بر خطایا

حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ لَا تَزَالُ تَقْرَأُ الرَّجُلَ

تا نیاید قیامت تا نیاید قیامت

مُعَلَّقَةً بِيَدَيْهِ حَتَّى يَقْضِيَ عَنْهُ لَا يَزَالُ

آویخته بده او تا بکارند از وی تا نیاید

الْفَيْدِ فِي صَلَاةٍ مَا أَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ

من انتظار از نماز مادام که منتظر نماز بود

لَا تُظْهِرُ الشَّيْئَةَ لِأَخِيكَ فِعَالِيهِ

مکن پندار بدی را از برادر تو که بدی را پندارد

اللَّهُ وَيَتْلِيكَ لَا تَسْبُوا الدَّهْرَ فَإِنَّ اللَّهَ

خدا و مبتلا کند مدیدد دشنام زمان را مکن بدیدد

هُوَ الدَّهْرُ لَا تَسْبُوا السُّلْطَانَ فَإِنَّهُ

زمانه است مدیدد دشنام سلطان را مکن بدیدد

فِي اللَّهِ فِي أَرْضِهِ لَا تَسْبُوا الْأَمْوَالَ

در روی زمین مدیدد دشنام مملکتها را مکن بدیدد

فَقُودُوا الْأَحْيَاءَ لَا تَسْبُوا يَدَكَ

تا برنجایند زندگان را مکن بدیدد دست

بِثَوْبٍ مِنْ لَاتِ كَسُو لَا تَسْبُوا الْأَمْوَالَ

بجامه از جامه ای که پوشیدند مدیدد دشنام مملکتها را مکن بدیدد

فَانْتُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدْ مَوَّالَهُ لَا يَرُدُّ

که ایشان رسید باغ فشانند بخورت نباید

الرَّجُلُ مَدِيَّةَ أَخِيهِ فَإِنْ وَجَدَ فَلْيَكُنْ فِيهِ

رد کند مدینه برادرش بر آید می باید مکاران کند

لَا تَرُدُّوُ السَّائِلَ وَلَوْ بِشِقْوَةٍ لَاتَقَا

نکنید رد سائل را و اگر به شقوه می بینید

الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ وَلَا تَحْجَرُوا

مسلمانان را و پیروی عیضاتان و مبرید

عَلَى أَحَدٍ سِتْرًا لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَفْرُوقِ

بر هیچ کس پرده نیاد که اندک شمیرد از یکدیگر

شَيْءٌ وَلَا تَوَاعِدْ أَخَاكَ مَوْعِدَ أَفْتَحْلَهُ

چیزی و مده و وعده برادر تو را موعده کنی تو را

لَا تَمْنَنَّ أَحَدًا كُمُ الْمَوْتِ لِضُرِّهِ بِهِ

نباید که تمنی کنی هیچ کس را از مریضی که در او است

لَا يَمُوتَنَّ أَحَدٌ إِلَّا وَهُوَ خَيْرُ الظَّنِّ بِاللَّهِ

نمی میرد کسی از اهل اسلام مگر آنکه خود را در خیر خدا

وَلَا تَخَاسِدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبْغُوا

مبارید حسد بر یکدیگر و بر زمین یکدیگر و مبادید

وَلَا تَدَابَرُوا وَكُنُوا عِبَادَ اللَّهِ

و یکدیگر پشت بر یکدیگر و باشید بنده خدا

اِنْوَانَا لَا تَكُونُوا عَيَّابِينَ

بودن آن باشد بی گناهان

وَلَا مَدَّاحِينَ وَلَا طَعَّانِينَ وَلَا مُتَقَابِلِينَ

و نه مدح کننده گان و نه طعنه زننده گان و نه مقابلان

لَا تَتَّبِعُوا بِعَمَلِ عَامِلٍ حَتَّى تَنْظُرُوا اِجْمَاعًا

نباید بکار عمل عام را تا آنکه جمیع کارها را

لَا يُعْجِبُكُمْ اِسْلَامُ رَجُلٍ حَتَّى تَقْلُمُوا

و بهیچین اسلام را تا آنکه

كُنَّ عَقْلِهِ لَا تَجْعَلُونِي كَقَدَحِ الزَّكَاةِ

غلت یاران خودی مدارید مرا و ای همه چیز همچون تنگ

لَا يَنْفَعُ أَحَدَكُمْ مَهَابَةُ النَّاسِ

نکند هیچ کس را ترس مردم از

أَنْ يَقُومَ بِأَخِي إِذَا عَلِمَهُ لَا يَخْلُونَ

که یاور دارد خویشاوندان نباید که با او

رَجُلٌ بِأَمْرَةٍ فَإِنَّ تَالِيَهُمَا الشَّيْطَانُ

مردی با امری باشد شیطان

لَا تُرْضِينَ أَحَدًا بِسَخَطِ اللَّهِ وَلَا تَحْدَنَ

نباید زانوی کسی را خشم خدا و در آن

أَحَدًا عَلَى فَضْلِ اللَّهِ وَلَا تَنْزَحِدًا

بذات استای خدا و نه

عَلَى مَا لَمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ فَإِنَّ رِزْقَ اللَّهِ

واجب فلما استوتأ حمدك دون خدارا

لَا يَسُوقُ إِلَيْكَ حَرْصُ حَرِيصٍ وَلَا يَنْزِلُ

نکشد بنو حرم حریصی و نیاز دارند

عَنْكَ كَرَمَةٌ كَارِهِ لَأَسْأَلَ

از تو بدشوار داشتن دشواره آردن

الْأَمَانَةَ فَإِنَّكَ إِنْ أُعْطِيَتْهَا عَنْ غَيْرِ سَلَّةٍ

پادشاهی چون دستا بدهند آن را خواستنی

أُغْنَتْ عَلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيَتْهَا عَنْ سَلَّةٍ

یاری دهدش بران چون بدهند آن خواستنی

وَكَلَّتْ إِلَيْهَا لَا تَقُومُ السَّاعَةُ

باز گذاردن تراست بر خیزد قامت

حَتَّى يَكُونَ الْوَلَدُ غِيظًا وَالْمَطَرُ

تا باشد فرزند عافا و باران

قَيْطًا وَيَفِيضُ اللَّيْلَامُ فَيْضًا وَيَفِيضُ

و منصام و بسیار گردد بسیارش می

الْكِرَامُ غَيْضًا وَيَجْتَرِي الصَّغِيرُ

کرمان اندازدنی و در گذرد کوچک

عَلَى الْكَبِيرِ وَاللَّيْمُ عَلَى الْكَرِيمِ

بر بزرگ و فرومایه بر کرمای بزرگمایه

لَن يَهْلِكَ أَمْرٌ بَعْدَ مَشُوقٍ لَن يَهْلِكَ

نیست نشود هیچ بعدی نیست
بسیار مشورت کردن نیست

الرَّعِيَّةُ وَإِنْ كَانَتْ ظِلْمَةً مُسِيَّةً

رعیت اگرچه باشد ستمکار و ستمگر

إِذَا كَانَتْ أُولَاةً مَّادِيَّةً مَهِيَّةً

چون باشند پادشاهان دادرور و دادر

فصل

إِيَّاكَ وَمَا يَعْدُرُ مِنْهُ

دور باشد از آن کاره عدول از حق

إِيَّاكُمْ وَالْمَدْحُ فَإِنَّهُ الذَّنْبُ إِيَّاكَ

دور باشد از مدح کردن کار گناه است دور باشد

وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ فَإِنَّهَا مِنْ اللَّهِ

از کوچکای گناهان کار از آنست

طَالِبًا إِيَّاكَ وَمُسَاقَةَ النَّاسِ

جوینده است دور باشد از مردم و با مردم

فَإِنَّهَا تُظْهِرُ الْعَنَ وَتُدْفِرُ الْفُرَةَ

کار بداند عیب پوشند نیکو

إِيَّاكُمْ وَخَضَاءَ الدِّمَنِ إِيَّاكُمْ

دور باشد از دین و دین دانا دور باشد

وَالدِّينَ فَإِنَّهُ هُمُ بِاللَّيْلِ وَمَذَلَّةٌ

دین اگر آنوقت شب و خوار گشت

وَمِنْ كِبَرِ الْكِبَرِ

بِالنَّهَارِ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ

بمروز دور باشد از کان کیدستی کان

أَكْذَبُ الْحَدِيثِ إِيَّاكُمْ وَوَعْدُ

دروغ ترین وعده دور باشد از خبرون

الْمَظْلُومِ وَإِنْ كَانَ كَافِرًا

مظلوم باشد و اگر کافر

بَابُ الثَّمَانِيَةِ أَنْ مِنَ الْيَاسَنِ

بدرستی بیان نغمه

لَسِحْرًا وَإِنْ مِنَ الشَّعْرِ لَوْ كَمَتُوا

چون تارون یعنی زینکون بادرستی که از شعر هست حکمت بود و بدرستی

مِنَ الْقَوْلِ عِيَالًا وَبَالًا وَإِنْ مِنْ طَلَبٍ

از سخن مست که و بالست و بدرستی جستجو

الْعِلْمِ جَمْعًا إِنَّ أُمَّتِي أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ

کمی هست بدرستی که امت من امت سوری رحمت دارد

إِنَّ حَسَنَ الْعَهْدِ مِنَ الْإِيمَانِ إِنَّ حَسَنَ

بدرستی نیکو عهد از ایمانست بدرستی نیکو

الظَّنِّ مِنْ حَسَنِ الْعِبَادَةِ إِنَّ الْعُلَمَاءَ

کان از نیکو عبادتست دانسته کان بدرستی

وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ إِنَّ الدِّينَ يَدُورُ

میراثه انبیا و دین می گزارد بدرستی که در طاعت است

لَنْ دِينَ اللَّهُ الْخَفِيَّةُ السَّمْحَةُ اِنْ اَجَلَ
بدستی که در خدا پاک و سزاوارست بدستی که در دوزخ

الطَّاعَةِ ثَوَابًا صِلَةُ الرَّحْمِ اِنْ اَكَمَّةَ
طاعتی که ثواب دهد بران بدستی که در دوزخ

تَزِيدُ الشَّرِيفَ شَرَفًا اِنْ تُحَرِّمَ الْحُلَا
بیشتر دهد بزرگو را بزرگواری بدستی که حلال

كُلِّ الْحَرَامِ اِنْ اَحْسَبَ اَمَلِ
همه حلال دارد بدستی که حساب حرام بود

الدُّنْيَا هَذَا الْمَالُ اِنْ لَصَّاحِبِ الْحَقِّ
این جهان و این مال بدستی که خداوند حق

مَقَالًا اِنْ مَكَارِمَ الْاَخْلَاقِ
عزیزتر است بدستی که خویهای نیکو

مِنْ اَعْمَالِ اَهْلِ الْجَنَّةِ اِنْ اَحْسَنَ
از کردارهای اهل بهشت بدستی که نیکوتر

لِحَسَنِ الْخُلُقِ الْحَسَنِ اِنْ اَكْثَرَ
بسیارتر بگویم بگویم بدستی که بیشتر

اَمَلِ الْجَنَّةِ اَلْبَلَّةُ اِنْ اَمَوَى الْقَوْمُ مِنْ اَنْفُسِهِمْ
اهل بهشت نمانند در کار دنیا بدستی که گریزانند از جان خود

اِنْ اَقَلَّ سَاكِنِي الْجَنَّةِ الْنِسَاءُ اِنْ
بدستی که احسان است بدستی که زنان باشند

الْمَعُونَةُ تَأْتِي الْعَبْدَ مِنْ اللَّهِ عَلَى قَدْرِ الْوَنَةِ

بدرستی که از خداوند می آید بر قدر کمالات و بزرگواری

وَأَنَّ الصَّبْرَ يَأْتِي الْعَبْدَ عَلَى قَدْرِ الْمُصِيبَةِ

و درستی که استقامت بر دشواری می آید بر قدر مصیبت

إِنَّ أَبْرَ التَّوَّابِينَ يُصِلُ الرَّجُلُ أَمَلُ وَدَائِهِ

بدرستی که بهترین توبه کننده را می رسد به امید و دوا

بَعْدَ أَنْ تَوَلَّى الْآبُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

بعد از آنکه توبه کند شیطان

تَجْرِي مِنْ أَيْزَانِهِ بِحَرِّ الدَّمِ إِنَّ شَكَرَ

از چرخ پایشان با حرارت خونی اگر شکر

النَّاسِ لِلَّهِ أَشْكُرُهُمُ لِلنَّاسِ

بدرستی که خداوند را از مردم شکر می کنم

إِنَّ اعْطَاءَ هَذَا الْمَالِ قَنَةٌ وَلَمْ يَسْأَلْهُ

بدرستی که بخشیدن این مال قنوت است و نخواست

قَنَةً إِنَّ عَذَابَ هَذِهِ الْأُمَّةِ يُعَلِّ

قنوت است این عذاب این امت را تعلیم

فِي دُنْيَاهَا إِنَّ الرَّجُلَ لَيَجْرِمُ الرِّزْقَ

در دنیای او این مرد گناه رزق را

بِالَّذِي يُصِيبُهُ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ

با آنکه می رسد به او این از بندگان خدا

مَنْ لَوَاقَسَ عَلَى اللَّهِ لَابَقَ إِنَّ اللَّهَ

کرمست که اگر سوخته شود بر خداوند آید خداوند را که سوخته شود و آید

عِبَادًا خَلَقَهُمْ لِيُؤْتِيَهُمُ الْغَايِبَ

بنده را که آفرید ایشان را تا ایشان را که پنهان است بدهد

إِنَّ حَقَّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُرْفَعَ شَيْئًا

بشک نیست بر خداوند که چیزی را بالا برد

مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ إِنَّ لِحُجُوبِ الْكَلَامِ

از دنیا را مگر آنرا که بگذارد بر او پس در حجاب کلام

حَقَّ كَرْدِ السَّامِ إِنَّ فِي الْمَعَارِضِ

حقست بگردان ستمگر که در معارض

لَمَدُّوْةٌ عَنِ الْكَذِبِ إِنَّ أَطْيَبَ

باز دهنده است از دروغ گفتن بهترین

مَا أَكَلَ الرَّجُلُ مِنْ كَسْبِهِ وَإِنْ لَمْ

خورد و نه از سودی که مرد از کسب خود کرد و اگر نه

مِنْ كَسْبِهِ إِنَّ الْمَسْئَلَةَ لَا تَحُلُّ

از کسب خود که پرسش را حل نکند

إِلَّا لِفَقْرٍ مُدْفِعٍ أَوْ غَرَمٍ مُفْطِئٍ إِنَّ

مگر فقر را دفع کند یا غم را ببرد پس اگر نه

قَلِيلَ الْعَمَلِ مَعَ لَعَلِّهِ كَثِيرٌ

کم کار را با امید که بسیار است

وَكثيرُ الْعَمَلِ قَلِيلٌ إِنْ لَمْ يَكُنْ

و بسیار عمل
بدانکه که
بجمله الله است

يُذِرُكَ نَحْسَ الْخُلُودِ رَجَا الصَّائِمِ الْقَائِمِ

دربار
بگو خور بدیده روزه دار و بدیده

إِنْ لَمْ يَكُنْ يَخْلُقْ وَأَنْ خُلِقَ هَذَا الدِّينِ

بدانکه که
میرزا خوبست و خور این دین

الْحَيَاءِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَيْلٍ شَرَفًا وَإِنْ

شرمت
بدانکه که
میرزا و غیره شرف

أَشْرَفَ الْمَجَالِسِ مَا اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ

آنست که رو به قبله نشیند

إِنْ لَمْ يَكُنْ سَاعَ غَايَةٍ وَغَايَةُ كُلِّ سَاعٍ

بدانکه که
روز را
مقتضی است

أَمَلَتْ أَنْ لَمْ يَكُنْ عَابِدَ شَرِّهَا وَلَكُلِّ

مرد است
بدانکه که
میرزا عابد را

شَيْءٍ قَتَلَتْ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَوْلُ مُضَاقٍ

کشتی
بدانکه که
میرزا قتل است

وَلَكُلِّ حَقِيقَةٍ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَلِكٌ

مهر حق
بدانکه که
میرزا حقیقت

حَمِيٍّ وَإِنْ حَمِيَّ اللَّهِ عَارِمُهُ

حما می بود
و اما
خداوند

إِنَّ كُلَّ صَائِمٍ دَعْوَى، لِكُلِّ غِيٍّ بَابًا
بدستی روز دایم دعا است بدستی هر غیری در دهست

وَأَنَّ بَابَ الْعِبَادَةِ الصَّيَامُ إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ
وادی است در عبادت روز است بدستی هر چیزی را

مَعْدَنًا وَمَعْدِنُ الثَّقَوِي قُلُوبُ الْعَارِفِينَ
کانست و معدن بود هوشیاری دهای عارفانست

إِنَّ كُلَّ شَيْءٍ قَلْبًا وَإِنَّ قَلْبَ الْقُرْآنِ
بدستی هر چیزی را دل است و دل قرآن

يَلِسُ إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ وَإِلَهِ
سوره یس است بدستی هر نبی است دعا و اله

إِحْتِبَاتٌ دَعْوَتِي شَفَاعَةٌ لِأَمَّتِي
نشان کرده ام بدستی را شفاعت کنم برای امتی

يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُوجَرُ فِي
روز قیامت بدستی مؤمن را مرده دهد

نَفَقَةٍ كُلَّمَا الْأَشْيَاءُ جَعَلَهُ فِي
هر چه مرده کند جمله هر چه چیزها بدستند

الْتَرَابِ أَوْ الْبَنَاءِ إِنَّ الْحَسَدَ
خاله یا دین بدستی حسد

لَيَاكُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ
مسویند بخورده که آری آتش را آتش

فِي الْأَمْرِكُلَّةِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

در امریه کار بدوستی که خداوند دوست دارد

فِي الدُّعَاءِ إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ جَمِيلٌ

در دعا بدوستی که خداوند زیباراست

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَنْزَارَ الْأَخْفَاءَ

بدوستی که خداوند دوست دارد پنهان و پنهانکاران

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُخْتَرِفَ

بدوستی که خداوند دوست دارد مؤمنی که گاه بدوستی خدا

يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ

دوست دارد هر دل اندوهگین را بدوستی خدا

مَعَ إِلَى الْأُمُورِ وَأَشْرَافَهَا وَيُغْنِ

کامیابی بزرگ بدوستی که خداوند غنی

سَفَسَافَهَا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَوْتِ

کارهای خود را بدوستی که خداوند دوست دارد

رَحْمَتُهُ كَمَا يُحِبُّ أَنْ تَتَرَكَ مَعْصِيَتَهُ

رحمتش چنانکه دوست دارد که ترک معصیتش

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْبَصَرَ النَّافِعَ عِنْدَ مَجِيئِ

بدوستی که خداوند دوست دارد بینش نافع را

الشَّهَوَاتِ وَالْعَقْلَ الْكَامِلَ

شهوتهای را بدوستی که خداوند دوست دارد

عَنْدُ زُولِ الْجَهَاتِ وَيُحِبُّ التَّهْلَةَ

وقت زمامده شغفها دوست دارد غلو را

وَلَوْ عَلَى مَرَاتٍ وَيُحِبُّ الْجَمَاعَةَ وَلَوْ

واحد بر سر ما باشد دوست دارد ولو در

عَلَى قِلَاحَةٍ إِنَّ رَبَّكَ يُحِبُّ الْحَمْدَ

واحد بر کشتن ماری بود بدستی که دوست دارد ستایشها

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ السَّهْلَ الْطَلْقَ إِنْ أَلَّ

بدستی که دوست دارد آسان و شادمانه روی

يَقْبَلُ تَوْبَهُ عَلَيْهِ مَا لَمْ يُغْفَرْ إِنْ أَلَّ

قبول کند توبه را بر او هر چه نماند بدستی که

يُبْغِضُ الْعَفْرِيَّتَ النَّفْرَةَ الَّذِي لَمْ يَزَلْ

دشمن دارد نفرت را آنکه او را بدوستی

فِي جَنَّتِهِ وَلَا مَالَهُ إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ

در تنگش و نه در مالش بدوستی که خداوند شمارا

الْبَغْيَ فِي الصَّلَاةِ وَالرَّفَثِ فِي الصَّيَا

بازی کردن در صلو و رخصت کردن در روزه

وَالضَّحْكَ عِنْدَ الْمُقَابِرِ إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ

مخند در نزد قبرستان بدوستی که خدا شمارا

عَنِ الْقَيْلِ وَالْقَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

از گفتن و شنودن و هدر دادن مال را

وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ إِنَّ اللَّهَ يُعَارِ

و بسم الله الرحمن الرحيم سوال بدستی خداوند غنیتر

لِلْإِسْلَامِ فَلْيَغْنِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْحُمُ مَنْ عَابَهُ

مسلم ایمنه و غنیتر بدستی خداوند از بندگان

إِلَّا الرُّحَمَاءَ إِنَّ اللَّهَ لَيَنْدَرُّهُ

مصر رحیم و اندر بدستی خداوند

بِالصَّدَقَةِ سَبْعِينَ مِائَةً مِنَ السُّؤَالِ

صدقه هفتاد و دو سوال از خدا

إِنَّ اللَّهَ لَيَنْفَعُ الْعَبْدَ بِالدَّنْبِ يَذْنِبُهُ

بدستی خداوند که با گناه بدستی خداوند

إِنَّ لِلصَّائِمِ فَرْحَيْنِ إِذَا أَفْطَرَ فَرَحٌ

بدستی را روزی دارد دو بار فرح شده است چون روزی که

وَإِذَا الْقَائِمُ فَرِحَ إِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُهُ

و چون و ایستاده شود بدستی خداوند قوت دهد

مَدَّ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ إِنَّ اللَّهَ

انگیز تا بدستی بدکار بدستی خداوند

لَيُزَيِّعَ عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْآخِلَةَ

خشنود شود از بند که بخورد

الْمَوَاحِشَ فَحَمْدُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَشْرِبُ

یا شرب بدستی خداوند که با شرب بدستی خداوند

الشَّيْءَ فَيَمْنَعُ عَلَيْهِمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
شرب و نهار بدست خداوند

عَلَى عَبْدِنِعْمَةٍ أَحَبَّ أَنْ يُرَى عَلَيْهِ
بدست خود و دوست دارد که

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ أَنْتَ أَعْلَمُ نَزْعَهُ
بدست خود و علم را از دست خود

مِنَ النَّاسِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ قَبْضَ
از مردم و علم را از مردم

الْعُلَمَاءِ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
بدست خود و علم را از دست خود

الْآخِرَةَ وَأَمَّا أَنْ يُعْطِيَ الْآخِرَةَ عَلَى نِيَّةِ
آخرت و دنیا بدست خداوند

الدُّنْيَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
بدست خود و دنیا بدست خود

أَنْ يُرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ فَيَرْدُّهُمَا خَائِبَتَيْنِ
چون برآورد و دستها را برآورد و خائب

إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ لِي الْأَرْضَ مَسْجِدًا وَ أَوَّلَ مَا
بدست خود و اولی که خداوند

طَهَّرَهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
بدست خود و طهارت بدست خود

قَوَّيْتُ مُشَارِقَهَا وَمَعَارِكَهَا وَإِنْ مَلَا
تادیدم مشرقهای آن و معرکههای آن و بادشاه

أُمَّتِي سَبْلُغُ مَا زَوَى إِلَيَّ مِنْهَا

امتی رسید ببلوغ و کشید بجهت من

إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِهِ عَمَّا حَدَّثَ بِهِ

بدوستی که خداوند عفو کرد از امت من از آنچه اندیشه کند بدان

أَنفُسَهَا مَا لَمْ يَتَكَلَّمُوا بِهِ وَيَعْمَلُوا بِهِ

نفس ایشان را مادام که نمانند بگفتن و کار نکردن بدان

إِنَّ اللَّهَ يَقْسِطُهُ وَعَدْلُهُ جَعَلَ الرُّوحَ

بدوستی که خداوند قسط داد و عدلش جعل کرد روح را

وَالْفَرَحَ فِي الْيَقِينِ وَالرِّضَا وَجَعَلَ اللَّهُ
در یقین و در استوار داشتن و در راضی شدن و جعل کرد خداوند

وَالْحُزْنَ فِي الشَّكِّ وَالسَّخَطُ إِنَّ اللَّهَ

كَتَبَ الْغَيْثَ عَلَى النَّسَاءِ وَالْجِهَادَ

بر زنان کتبت غیبت را و بر مردان جهاد

عَلَى الرِّجَالِ فَمَنْ صَبَرَ مِنْهُمْ احْتِسَابًا

بر مردان باشد که صبر کند از ایشان احتساباً

كَأَنَّهُ مِثْلُ جُرْشِيدٍ إِنَّ اللَّهَ

چنانکه باشد مثل جرشید است خداوند

عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقُولُ

نموده
درستی خداوند
مهر کوبین

يَعْمَلُ عَمَلٍ حَقِّي قَوْلُهُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا يَوْمُ

مردان
نموده
خسته
درستی خداوند

أَرَادَ يَقُومُ غَيْرَ ابْتِلَاهُمْ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ

نموده
مردان
درستی خداوند

عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَالِمٌ يُفَعِّهُ اللَّهُ

مردان
نموده
است که
درستی خداوند

يَعْلَمُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ

نموده
مردان
درستی خداوند

الْقِيَمَةِ عِنْدَ أَذْهَبَ اللَّهُ آخِرَتُهُ بَدْنِيَا

نموده
درستی خداوند
مردان

أَنْ أَشَقِيَ الْأَشْقِيَاءَ مِنْ أَجْمَعٍ

نموده
درستی خداوند
مردان

عَلَيْهِ فَقَرُّ الدُّنْيَا وَعَذَابُ الْآخِرَةِ

نموده
درستی خداوند
مردان

أَلَمْ يَخَافْ عَلَى أُمَّتِهِ عَذَابَ اللَّهِ

نموده
درستی خداوند
مردان

زَلَّةً عَالِمٌ وَحَكْمٌ جَائِرٌ وَهُوَ مُتَّبِعٌ

نموده
درستی خداوند
مردان

عِنْدَ لِسَانِ كُلِّ قَائِلٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يَقُولُ
يَعْمَلُ عَمَلٍ حَقِّي قَوْلُهُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا يَوْمُ
أَرَادَ يَقُومُ غَيْرَ ابْتِلَاهُمْ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ
عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَالِمٌ يُفَعِّهُ اللَّهُ
يَعْلَمُ إِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ

اَمْ مَكِّنَّاكَ بِمَجْرَمِكَ عَنِ النَّارِ وَتَقَىٰ
مفادست در زده ام
بصیرتگاه شما
باز نموداریم
و شادری روید

وَبِهَاتِلْنَاهُمْ الْفَوَاشِرَ وَالْجَنَابِ
رقن
چنانکه افلاک و روانه
و علم با اثر

اِنَّا مَانِسٌ تَعْمَلُ عَلٰی عَمَلِنَا مِنْ اَرَادَةِ
مانس را به عمل
بر کار ما
انکه بکار خود

اِنَّكَ لَا تَدْعُ شَيْئًا اِتَّقَا اللهَ لَا اَعْطَا
تو نگدار چیزی
از ترس
خدای تعالی
آنچه بدهد ترا

اِنَّ خَيْرَ مَا اِنَّا مِنْ مَوْجِبَاتِ
خدای تعالی
بهتر از آن
بدرستی از
موجبان

اَلْمَغْفِرَةِ اِذْ خَالَ السُّرُورِ عَلٰی قَلْبِ الْخِيَا
آموزش آنست که
شاد صبر دانی
بر دل
بر لذت

اَلْمُؤْمِنِ اِنْ مِنْ مَوْجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ
مؤمن را
بدرستی از
موجبان
آموزش

بِذَلِّ السَّلَامِ وَحُسْنِ الْكَلَامِ
فراخ دانش
سلامت
وینصو
سخن

اِنَّ الدُّنْيَا خِصَّةٌ فَمَنْ اخَذَ عَفْوَهَا اِهْرَاكَ
بدرستی
نیسا
سبزه قمار است
هر که ستد
اسان بدین
و بگردد
و ناکند

لَهُ فِيهَا اِنَّ الدُّنْيَا جُلُوهٌ خِصَّةٌ
اورا در آن
بدرستی
نیسا
شیرینست
و نازد

وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْفٍ فِيهَا فَخَافُوا
وعدای قائل خلاف داد شمارا در دنیا و آخرت

كَيْفَ تَقُولُونَ إِنَّ مِزْقَلَبَ ابْنِ آدَمَ بِكُلِّ
چگونه بگویند درسی که اندر فرزند آدم هر

وَادِ شُعْبَةٍ فَمَنْ أَتَبَعَ قَلْبَهُ الشُّعْبَ
وادی شاخست هر که دینا و رود دل خود را بادیها

كُلَّمَا لَمْ يُبَالِ اللَّهُ فِي آيٍ وَادٍ أَهْلَكَ
جمله ندارد بآن خدای تعالی مگر در آیه ای که آید او را

إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِّيزٌ فَلَوْ غُلِيَ فِيهِ رُفُقٌ
بدستی این دین حق نیست پس در دو دین با هم

وَلَا تُبْقِضْ إِلَى نَفْسِكَ عِبَادَةَ اللَّهِ
وعدای دین بر نفس خود عبادت خدا را

فَإِنَّ الْمُبْتَلَى لَا أَرْضًا قَطَعَ وَلَا ظَهْرًا
که اسب دونه بیرون از طاق خود میان صبر و پشت برین

أَبْقَى إِنَّ مِنَ السُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ الرَّجُلُ
بماند بدستی از سنت است که بیرون آید

مَعَ ضَيْفِهِ إِلَى بَابِ الدَّارِ إِنْ دُوحَ
بر همراه خویش تا در سوی درخت

الْقُدْرَةِ فِي رَوْعٍ أَنْ تَسْأَلَ الْقُوَّةَ
در قدرت در دلش که حق بگوید

حَتَّى تَكْمُلُوا زِيْفَهَا فَقُولُوا لِلَّهِ

تا تمام نشاند روز خودی بگوید خدا

وَاجْتَمِعُوا فِي الطَّلَبِ لِمَا أُذِرَكَ

بجمله کنید در طلب بدستوار چه

لِمَنْ كَلِمَ النَّبِيِّ الْأَوَّلَى إِذَا تَسَبَّحَ

از حق بگوید نخستین کلمه را که خداوند

فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ لَشَفَاءً

بصورت آنچه خواهی در نماز ایستادن شفاست

إِنَّ الْمُصَلِّيَ لَيَقْرَعَ بِبَابِ الْمَلِكِ وَإِنَّهُ مَرْدٌ

بدوستی نماز کند و در خداوند درستی شود همیشه

قَرَعَ الْبَابَ يُقَالُ بَابُكَ فَتَعْلَمُ لَهُ

در باز کردی درستی بشناسد

لِمَنْ نَزَلَ أَمْرٌ أَنْ يَكُونَ نَظَرُكَ ذِكْرًا

بدرستی که خداوند فرموده که باشد نظر تو یاد کردی

وَصَمْتٌ فَفِكَرٌ وَنَظَرٌ عَيْنٌ أَمَّا

و خاموشی و فکر و نگاه چشمی اما

أَمَّا رَحْمَةٌ مُهْدَاةٌ أَمَّا شِفَاءٌ الْعِي

اما رحمت هدایت کننده اما شفاست بیماری

السُّؤَالُ أَمَّا يَعْرِفُ الْفَضْلَ الْأَمَلُ

پرسش اما بداند فضل امید

الْفَضْلُ ذُو الْفَضْلِ اِنَّمَا بُعِثَ لَأَقِمَّ

فضل م خداوند
درستی و نیکو دهم را تا نام که اف

مَكَارِهِمُ الْاَخْلَاقِ اِنَّمَا اخَافُ

مکارم اخلاق
درستی که می ترسم

عَلَى اُمَّتٍ الْاِئِمَّةُ الْمُضِلِّينَ اِنَّمَا لَعَلَّ

بر امت من از پیشروان گمراه کنند
درستی که در آنها

بِالْخَوَاتِيمِ اِنَّمَا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا بِلَاؤٌ

عالمت بود
تا ماندن است از جهان بلاء

وَفِتْنَةٌ اِنَّ الرِّضَاعَةَ مِنَ الْجَاعَةِ

و فتنه است
درستی که شیره دادن را شرط از گرسنگی

اَوْ هِنَ الْقُلُوبُ تَصَدَّكَ كَمَا يَصْدُ

بدستی که این دلها
زندگی کند چنانکه می گردند

الْحَسِيدُ قِيلَ فَبَاجِلُهُ مَا قَالَ

افز
دوستی او در پیست صفت

ذِكْرُ الْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ الْاَنَ

یاد کردن مرگ
و تلاوت قرآن ایستاد

عَمَلُ اَمَلِ الْجَنَّةِ حَزَنُ بَرِّيَّةٍ وَعَمَلُ

عمل امر بهشت
و غم دشت بود و عمل

اَمَلِ النَّارِ سَهْلٌ بِسَهْوَةٍ

امر آزار
آسانی به غفلت

باب التاسع

لَيْسَ أَخْبَرُكَ الْمَعَانِيَةَ لَيْسَ الْقَاسِيَةَ
 نیست از خبر گرفته است معانی را نیست از قاسی گرفته است

غَيْبَةً لَيْسَ لِعَرْقِ ظِلِّ الْحَقِّ لَيْسَ
 غیب نیست از عرقِ ظلِّ حق نیست

مِنْ خَلْقِ الْمُؤْمِنِ الْمَلِكُ لَيْسَ بَعْدَ الْمَوْتِ
 از خلقِ مؤمن ملک نیست بعد از مرگ

مُسْتَقْبَ لَيْسَ مِمَّا مِنْ وَسْعِ اللَّهِ
 مستقبل نیست از آنکه در وسعِ خداست

عَلَيْهِ ثُمَّ قَرَّ عَلَى عِيَالِهِ لَيْسَ مَيًّا
 بر وی فرموده است پس بر او قرار داد عیال را نیست از میا

مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا لَيْسَ مِمَّا مِنْ لَيْقِنَ
 هر که مانند کسی شود که ما نیست از آنکه میسر است

بِالْقُرْآنِ لَيْسَ مِمَّا مِنْ لَمْ يَوْقِرَ الْكَبِيرَ
 با قرآن نیست از آنکه بزرگوار را نپسندید

وَلَمْ يَرْحَمِ الصَّغِيرَ وَلَمْ يَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ
 و نگذاشت رحمت بر کوچک و نگذاشت امر را بر معروف

وَلَمْ يَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَيْسَ بِكَذَابٍ
 و نگذاشت نهی را از منکر نیست از آنکه دروغ است

مَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَقَالَ خَيْرًا أَوْ مَيَّ خَيْرًا
انکه با صلح میان دو کس را که بدتر از این است

لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ إِنَّمَا الْغِنَى
نیست ثروت از بسبب زیادتی اشیاء و ثمنی

غَنَى النَّفْسِ لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ إِنَّمَا
ثمن نفس نیست تشدید تشنج است

الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ
تشدید آنکه بر نفس خود تسلط دارد در خشم

لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الدُّعَاءِ
نیست چیزی برتر از دعا در نزد خدا

لَيْسَ شَيْءٌ أَسْرَعَ عُقُوبَةً مِنْ نَفْيِ ظُلْمٍ
نیست چیزی سریعتر از عقوبت از انکار ستم

لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا مِنَ الْفِثْلِ إِلَّا الْمُؤْمِنُ
نیست چیزی بهتر از فحشاء مگر مؤمن

لَيْسَ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ
نیست برای تو از مال تو الا آنچه خوردی

ظَاهَنَتْ أَوْلِيَّتُكَ فَأَبْلَيْتَ أَوْصَدَ
ظاهر شد دوستی تو را پس بدتر شد

فَأَمْضَيْتَ **بَابُ الْعَاشِرِ**
و گذشت

خَيْرُ الذِّكْرِ الْحَقُّ وَخَيْرُ الرِّزْقِ

بهترین ذکر حق و بهترین رزق

مَا يَكْفِي خَيْرُ الْعِبَادَةِ اخْفَا مَا

مقدار صغیر است و بهترین عبادت آنست که پنهان تر است

خَيْرُ الْمَالِ اَوْسَعُهَا خَيْرُ دِينِكُمْ اَيْسَرُ

بهترین مال آنست که وسیع تر است و بهترین دین آنست که آسان تر است

خَيْرُ النِّكَاحِ اَيْسَرُ خَيْرُ الصَّدَقَةِ

بهترین نکاح آنست که آسان تر است و بهترین صدقه

اَيْسَرُ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ غَرَضُهُ

آسان تر است و بهترین صدقه آنست که از سر

عَنِّي خَيْرُ الْعَمَلِ مَا نَفَعَ وَخَيْرُ الْهُدَى

و آنکه بود و بهترین سرودن آنست که سود کند و بهترین هدایت

مَا اتَّبَعَ خَيْرُ مَا اتَّبَعَ فِي الْقَلْبِ الْيَقِينُ

آنچه او را در پی داشت و بهترین آنست که در دل یقین است

خَيْرُ النَّاسِ اَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ خَيْرُ الْاَخِيَّةِ

بهترین مردمان سودمندترین ایشانست و بهترین برادران

عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ خَيْرُ الرُّقْعَاءِ

پسندیده نزد خداوند و بهترین آنست که برای صاحب خود است و بهترین ورقه ها

اَرْبَعَةٌ خَيْرُ الطَّلَاحِ اَرْبَعُمَايَةٌ

چهار عدد و بهترین طبع آنست که چهار صد است و بهترین آنست که چهار صد باشد

وَحَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ أَلْفٍ حَيْرِكُمْ
ويعتبرن لشکرها چهار هزارانند معتبرن شماست

مَنْ تَقَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ خَيْرٌ مِنْ خَيْرِكُمْ
قرآن آموخته است و یا مرزد دیگری را بهتر شماست معتبرن شما بود

لَأَهْلِهِ خَيْرٌ مِنْ رِجْ حَيْهٍ وَيَوْمٍ شَيْءٍ
آهلش بهتر شما است که امید دارد بخیرش و این باشد از شرف

خَيْرِكُمْ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ مُكْرَمٌ
معتبرن خانه شماست که در وی یتیم باشد و آفته

خَيْرُ الْمَالِ سَكَةٌ مَأْبُوتٌ وَفَرْسٌ مَأْمُونٌ
معتبرن مال خیر مالستانی بود غله داده و اسب سوار

خَيْرُ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ قَرِيْبُوهِنَّ
معتبرن مسجدی است که نزد آنها باشد

أَنْ خَيْرُ شَيْءٍ بِكُمْ الْإِيْضُ وَأَنْ خَيْرُ
بدرستی که معتبرن جامه ای باشد پیراسته بدست از معتبرن

أَكْمَالِكُمْ الْأَمْدُ خَيْرُ شَيْءٍ بِكُمْ
سرمه های شما سلامت بهتر جوانان شما

مَنْ تَشَبَهَ بِكُمْ هَوْلَاكُمْ وَشَرُّ
آنست که مانند بود بدترین شما

كَمْ هَوْلَاكُمْ مَنْ تَشَبَهَ بِكُمْ
پیرانند شما آنست که مانند جوانان شما باشد

خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَاهَا وَشَرُّهَا آخِرُهَا
بعضی صفهای مردان اولانست و بدترینش آخرست

خَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا وَشَرُّهَا
بعضی صفهای زنان آخرانست و بدترینش

أَوْلَاهَا أَيْدِي الْعُلِيَّا خَيْرٌ مِنْ يَدِ السُّفُلَا
اولانست دست بزرگوارانست و بدترینش دست

مَأَقِلٌ وَكَفَى خَيْرٌ مِمَّا كَثُرَ وَهِيَ الدُّنْيَا
انگیزانست و بدترینش آنست که بسیارست و مشغول کند دنیا

مَتَاعٌ وَخَيْرٌ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ
متاع و بدترینش متاع آنست که نیکو است

الْوَحْدُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ وَالْجَلِيسُ
تنهایی بهتر است از مستی بد و همیشگی

الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدِ وَأَمْلَأُ الْخَيْرِ
نیک بهتر است از تنهایی و پر کردن نیک

خَيْرٌ مِنَ السُّكُوتِ وَالسُّكُوتُ
بهرتر است از سکوت و خاموشی

خَيْرٌ مِنْ أَمْلَاءِ الشَّرِّ اسْتِغْنَاءٌ بِالْمَعْرُوفِ
بهرتر است از پسران بد استغناء با معروف و نیکو

خَيْرٌ مِنْ ابْنِ دَايَةٍ عَمَلٌ قَلِيلٌ فِي سَنَةٍ
بهرتر است از پسر دایه کار اندک در سالی

خَيْرٌ مِنْ عَمَلٍ كَثِيرٍ فِي بَدْعَةٍ خَيْرٌ مِنْ
مهرت از کردار بسیار در بدعت بهتر است

كُلُّ مُقْتَرَبٍ تَوَّابٍ خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ
هم بقیه افکند خیرترین شما بهترین شما

قَضَاءُ خَيْرٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَانِعٌ وَشَرُّهُمْ
آنست که تمام دارد بهترین مؤمنان قانع بدین ایشان

الطَّامِعُ خَيْرٌ مِنْ عُلَمَاءِهَا وَخَيْرُ
طمع کردن بهتر است از علمای آنست و بهترین

عُلَمَائِهَا حُلَمَاءُهَا خَيْرٌ مِنْ أَحَدِهَا
علمای آنست حلمان آنست بهترین از یکی

الَّذِينَ إِذَا غَضِبُوا رَجَعُوا أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ
انگاران که چون خشم بگیرند بازگردند فاضلترین صدقه

صَدَقَةُ اللِّسَانِ أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ
صدقه زبانست فاضلترین صدقه

عَلَى ذِي الرَّحِمِ الْكَاشِخُ أَفْضَلُ
بر خویشان دشمنست یعنی نادوست شود فاضلترین

عِبَادَةُ اسْتِقْرَاءِ الْقُرْآنِ أَفْضَلُ
عبادت امتزج خواندن قرآن فاضلترین

الْحَسَنَاتُ تَكْرِمَةُ الْجُلَسَاءِ
نیکوئیها گرامی داشتن مستیگشت

افضل الصدقة
فاضلترین صدقه
انگاران که چون خشم بگیرند بازگردند

أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ أَمِيرٍ

اصلی تو غلبه سخن راستست تدبیر شاه

جَائِزٌ أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ

جو رکنت فاضلترین فضیلتها اینست که پیوندی

قَطْعَكَ وَتُعْطَى مِنْ حَرَمِكَ وَتَصْفَحَ

با نکرده از تو ببرد و عفو تو را محروم نگذرت و در گذاری

عَنْ ظِلِّكَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْفَقْهُ

از انگر که ستم گذرت فاضلترین عبادت دانستن علم است

وَأَفْضَلُ الدِّينِ الْوَرَعُ فَضْلُ الْعِلْمِ

فاضلترین دین داری و ورع کاویست افزون علم

أَفْضَلُ مِنَ الْعِبَادَةِ مَا تَقَرَّبَ الْعَبْدُ

افزونتر است از عبادت نزدیک شدن

إِلَى اللَّهِ بِشَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ يَجُودِ خَفِيٍّ

بخشود خدای خفای چیزی فاضلتر از بچون معانی

مَا مِنْ عَمَلٍ أَفْضَلُ مِنْ إِشْبَاعِ كَبَدٍ

نیست هیچ کرداری فاضلتر از سیر کردن جوی

جَائِزٌ مَلَخَلٌ وَالِدُ وَلَهُ أَفْضَلُ

جایزه کسسته قدمی هر چه ببرد و از خود فاضلتر

مِنْ آدَبٍ حَسَنٍ أَحَبُّ إِلَهُ عَبْدًا سَمَحًا

از ادب نیکو دوست خدای تعالی بهتر است و سهل و سستی

بَايَمًا وَمُشْتَرِيًا وَقَاضِيًا وَمُقْتَضِيًا

پیمان بود و مشتری بود و قاضی بود و مقتضی بود
دوستان

أَحَبُّ الْبَقَاعِ إِلَى اللَّهِ الْمَسَاجِدُ أَحَبُّ

دوستترین جایها مسجد خداوند تعالی
دوستترین

الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَوْ مُهَاوٍ قَلَّ

کودار عملها خداوند تعالی همیشه کرده است
کودار بود

إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

پسندوستنی در روز قیامت
پسندوستن

وَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مُجَلِّسًا أَمْلَمَ عَادِلٌ

و نزدیکترین از او مجلسی عادل
دوست

أَخْلَقَ كُلَّهُمْ عِيَالًا لِلَّهِ وَأَجْمَعًا

خلقشان جمیع عیال خداوند تعالی
ایشان

إِلَيْهِ أَتَعْمَلُونَ لِقَائِهِ مَا مَصَلَّتْ

حضرت بخداوند تعالی چه می کنید
نیکو

أَمْرًا مِنْ مَخْلُوقٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ صَلَاتِهِمَا

پسندوستنی از مخلوقها دوستتر از نمازهای آنهاست
پسندوستنی

فِي أَشَدِّ بَيْتٍ مَظْلَمَةٍ مِمَّا مِنْ جُرْعَةٍ

در سختترین خانه تاریکتر از جرعه
تاریک

إِلَى اللَّهِ مِنْ جُرْعَةٍ غِظٍ كَظَمَهَا

دوستتر از جرعه خشمی که فرو خورده
دوستتر

وَجُلٌّ أَوْ جُرْعَةٌ صَبْرٌ عَلَى مُصِيبَةٍ وَمَا مِنْ
بازو خورد مردی صبر بر مصیبتی و نیز

قَطَنٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ قَطْنٍ دَمِيعٍ
قطره دوست و بخیر خداوند است از قطن اشک

مِنْ خَشْيَةِ أَوْ قَطْنٍ دَمِ أَمْزِيقَةٍ
از ترس خداوند است یا قطن خون گریخته

فَسَبِيلُ اللَّهِ نِعَمُ الشَّفِيعِ الْقُرْآنُ
در راه خداوند است نیک شفاعت قرآن

لصَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نِعَمُ الْهَدْيَةِ
صاحبش را روز قیامت نیک هدیه است

الكَلِمَةُ مِنْ كَلَامِ الْحِكْمَةِ
کلمه از سخن حکمت

نِعَمَ مَالٍ الْخَلِّ الرَّاسِخَاتُ فِي الْوَلِّ
نیک ماله ملک درخت خرماسه در شاخه

الْمَطْعَمَاتُ فِي الْحِلِّ نِعَمًا بِالْمَالِ
میهن دهنده در سفر نیک ماله

الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ نِعَمُ الْغَوْنِ
سایه نیک مرد شایسته نیک باد بوی خوش

عَلَى تَقْوَى اللَّهِ مَالٌ نِعَمُ الشَّيْءِ الْقَالِ
بر پرهیزکاری و ترس خداوند نیک چیزی کم است

نَعَمْ لِأَدَامُ الْخَلِّ نَعَمْ صَوْمَعَهُ الْمُسْلِمُ

نیکا نان خوردش سرگاست نیکانعباد نکامیست مسلمان را

بَيْتُهُ أَصَدُّ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ

خانه وی راست ترین سخن کتاب خداست

وَلَوْ تَقَوَّى الْعَرَبِيَّ كَلِمَةُ التَّقْوَى

و حکم یون دست آویز کلمه لاله لا اله الا الله است

أَحْسَنُ الْهُدَى هُدَى الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَفْرَ

و نیکوترین سیرت سیرت پیغمبرانست

الْمَوْتُ قَتْلُ الشُّهَدَاءِ أَحَبُّ الطِّبِّ

موت و بزرگوارترین مولا کشتن شهیدانست خوشترین بهر

لَمَّا نَكَتَ سَيِّدُ أَمْرِ الْمَلِكِ

مشکست مهترین نان خوردش شکست

أَسْرَعُ الدَّعَاءِ إِجَابَةُ غَايِبٍ لَغَائِبٍ

زودترین دعا بلجواب غایب است غایب را

لَقَلْبِ ابْنِ آدَمَ أَسْرَعُ تَقَلُّبًا مِنَ الْقَدْرِ

مست دل فرزندی آدم زودتر گردن تراودین

إِذَا اسْتَجْمَعَتْ غُلَامٌ حَيْدَ الْفُجَّارِ

چون جوانی بر جوانی بود افغوشا ملاکشان کان

مِنْ أَمْتِي بَابُ

از اتم من

بَسْرَ مَطِيَّةُ الرِّجْلِ زَعَمُوا شَرُّ الْأُمُورِ

بدن زینت را بدترین است و بدترین را بدترین است و بدترین را بدترین است

عَدَنَاتُهَا وَشَرُّ الْعَمَلِ الْقَلْبُ وَشَرُّ

بدنهای آن بدترین است و بدترین است و بدترین است

الْمَعْدَةِ خَيْرٌ مِنْ خَضِرِ الْمَوْتِ وَشَرُّ النَّفْسِ

بدن از خضر موت بدترین است و بدترین است و بدترین است

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشَرُّ الْمَاءِ كُلُّ آكُلٍ

روز قیامت بدترین است و بدترین است و بدترین است

مَالِ الْيَتِيمِ وَشَرُّ الْمَكَاسِبِ كَيْفُ

مال یتیم بدترین است و بدترین است و بدترین است

الرَّبَا شَرُّ مَا فِي الرَّجُلِ شَرُّ مَا لَيْعٌ

ربا بدترین است و بدترین است و بدترین است

أَوْ جُنْحُ خَالٍ بَاغِي الْعَمَلِ الضَّالَّةُ

و بدترین است و بدترین است و بدترین است

بَعْدَ الْهُدَى وَشَرُّ أَعْظَمِ الْخَطَايَا

پس از هدایت بدترین است و بدترین است و بدترین است

اللِّسَانُ الْأَكْذُوبُ مَا مَلَأَ أَدَمِي

زبان بدترین است و بدترین است و بدترین است

وَعَاءٌ شَرٌّ مِنْ بَطْنِ بَابٍ

انبار بدترین است و بدترین است و بدترین است

مَثَلُ أَمَلِيَّةٍ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَ

مانند املا بیتر مانند سفینتی نوح است بود در سست

فِيهَا نَجَا وَمُتَخَلِّفٌ عَنْهَا غَرِقَ مَثَلُ أَصْحَابِ

دران است دوم که باز ایستاد غرق شد مانند یاران

كَالْجُورِ بَيْنَهُمْ أَقْدِيمُ أَقْدِيمُ

چون سست گشته هم در کدام اقدیم شما را بایست

مَنْ أَقْدَمَ شَيْءٍ مِنْهَا أَقْدَمَ مَنْ أَتَى

هر که از چیزی که آن را ببرد بدو می ماند

أَصْحَابِي فِي أَمْتِي كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ

یاران من در امت من چون نمک در طعام

لَا يُضِلُّ الطَّعَامُ إِلَّا بِالْمِلْحِ مَثَلُ أَمْتِ

نیارد طعام را مگر نمک مانند امت من

مَثَلُ الْمَطَرِ لَا يَدْرِي أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ

مانند باران است ندانند که اولش بهتر است یا آخرش

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ النَّخْلَةِ لَا تَأْكُلُ إِلَّا طَيِّبًا

مانند مؤمن مانند نخکین خوردد از نخل و پال

وَلَا تَضَعُ إِلَّا طَيِّبًا مَثَلُ الْمُؤْمِنِ وَالْإِيمَانِ

و باز نهید از نخل و پال مانند مؤمن و ایمان

كَمَثَلِ الْفَرَسِ يُجُولُ فِي آخِيَةِ ثُمَّ يَرْجِعُ

چون مانند اسبان است و گردد و برود و برنگردد

إِلَىٰ اخْتِيهِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الْقَوِيٍّ مَثَلُ النَّخْلَةِ

هم با بنویسند خوش مانند مؤمن توانا مانند درخت تنومند است

وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ كَنَامَةِ الزَّرْعِ

و مانند مؤمن ضعیف چون شاخ و سبزه است

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ السُّبُلَةِ يُحَرِّكُهَا الرِّيحُ

مانند مؤمن چون مانند سبزه را باد می‌خیزاند

فَتَقُومُ مَعَ وَتَقَعُ أُخْرَىٰ وَمَثَلُ الْكَافِرِ

بلایندد و می‌افتد باری و مانند کافر

مَثَلُ الْأَزْرِ لَا تَرَالُ قَائِمَةٌ حَتَّىٰ يَقْعُدَ

مانند دهنه قورباغه تا ایستاده نماند

مَثَلُ الْقَلْبِ مَثَلُ رِيثَةٍ بَارِضٍ قَلْبَهَا

مانند دل مانند بر می‌خیزد زبانی می‌گرداند

الرَّيْحُ مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي قَوَادِمِهِم

از سبزه مانند مؤمنان در دوستی باد است

وَتَرَاهُمْ مَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى

و می‌بینی مانند بدن را اگر شکایت کند

بَعْضُهُ تَدَاعَىٰ سَائِرٌ بِالسَّهْرِ وَالْحَمَةِ

بعضی بعضی را در ماه و در گرمی

مَثَلُ الْقُرْآنِ مَثَلُ الْإِبِلِ الْمُعْقَلَةِ إِنْ عَقَلَهَا

مانند قرآن مانند اشیای بسته اگر بسته

صَاحِبُهَا اَمْسَكَتْ وَانْزَكَ مَا هِيَ

خداوندش نگه داشته باشد و اگر رها کند برود

مَثَلُ الْمُنَاقِقِ مَثَلُ الشَّاةِ الْعَائِقِ

مانند منافق چون مانند گوسفند باین گدازد

بَيْنَ الْغَمَمَيْنِ • مَثَلُ الْمَرْأَةِ كَالضَّلَعِ

میان دو کوفتد مانند دزد چون مانند استخوان است

اِنْ ارَدْتَ اَنْ يَقِيْمَهُ كَسْرَتُهُ • وَ

چون خواهی که او را بشکونی بشکونی او را

اِنْ اسْتَمَعْتَ بِهِ اسْتَمَعْتَ بِهِ وَفِيهِ اَوْ

و اگر ملامت کنی او را بر خود ملامت کنی و در حقش گویید

مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلُ الدَّارِ

مانند همسین صالح مانند عصفور خوش است

اِنْ لَمْ تُجِدْكَ مِنْ عَطْنِ عِلْقِكَ مِنْ رِيحِهِ

و اگر مستاف از عطرش در تو نگردد بوی از عطرش

وَمَثَلُ الْجَلِيسِ الشَّوِّ مَثَلُ صَاحِبِ الْكِبَرِ

و مانند همسین بد مانند خداوند است

اِنْ لَمْ تُخْرِقْ مِنْ شِرَارِ نَارِهِ عِلْقَكَ مِنْ رِيحِهِ

اگر نسوزد ترا از زبانه آتش در تو نگردد بوی از

اِنْ مَثَلُ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ كَالْمِيزَانِ

بدستی مانند ترازو فیضه چون مانند ترازوست

مَنْ أَوْفَى اسْتَوْفَى مَا مَثَلُ وَمَثَلُ الدُّنْيَا

مستقامترکد مستقامتریباید نیست مثل من و مثالی دنیا

الْأَكْرَابِ قَلْبِي فِي خِلِّ شَجَرَةٍ تَمْرَحُ

الا چون مثل سواری گفت غنبد و قیامت در میان غنبدی

وَمَوْكَمَا مَا الدُّنْيَا فِي الْأَخِيَةِ

و از این بگذارد نیست دنیا در جنبه

إِلَّا لَكُمْ مَا يَحُلُّ أَحَدُكُمْ أَصْبَعُهُ

الاجتماعك بگذاشتن انکست بفرست

فَالْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ يَمِّ يَرْجِعُ بَابِ

بمعنای بگردد بگردد بگردد

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ أَعْسَلَ قَبْلَ مُوتِهِ

چون خواهد خداوند بیک شریک بگردد

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ قَبْضَ عَبْدٍ بَارِضٍ جَعَلَهُ

چون خواهد خداوند چنانچه بگردد

فَمَا حَاجَةٌ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا

در این زمین حاجتی چون دوست دارد خداوند

حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَنْظُرُ أَحَدُكُمْ

نگاهش از دنیا چنانکه بگردد

يَحْمِي سَقِيمَةَ الْمَاءِ إِذَا اسْتَسْطَا

بصفا بگردد بگردد

الْمُسْلِمَانِ تَسْلُطَ الشَّيْطَانُ إِذَا نَفَحَ

شیطان تسلط شود شیطان چون بپارد

الْعَبْدُ لِسَيِّدِهِ وَأَحْسَنُ عِبَادَةٍ وَبِهِ كَانَ

بند و ملاطفت او نیکوترین عبادت و بویکوست

لَهُ الْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ إِذَا اقْتَارَبَ الْوَفَا

او را دو بار چون نزدیک شود ایستادگی

إِنتَقَى الْمَوْتَ خَيْرَ أَرَامَتِي كَمَا يَنْتَقِي

بگریختن مرگ را بگریختن من خیر است

أَعَدُّكُمْ خَيْرَ الرُّطْبِ مِنَ الطَّبِيقِ

برگذاشتن شما را بگذاشتن میوه از میوه

إِذَا اشْتَكَى الْمُؤْمِنُ أَخْلَصَهُ ذَلِكَ مِنَ الدُّنْيَا

چون بیمار شود مؤمن پاک گردد از دنیا

كَمَا يَخْلَصُ الْكَبِيرُ الْخَبَثَ مِنَ الْحَدِيدِ

چنانکه پادشاه کثرت را از آهن

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى إِنْفَاقَ قَضَائِهِ

چون خواهد خداوند تعالی را نذر قضای خود

وَقَدَرَهُ سَلَبَ ذَوِي الْعُقُولِ عَقْلَهُمْ

و قدر نمود بربایند انداختن از ایشان عقل

حَتَّى يَفْزَ فِيهِمْ قَضَائُهُ وَقَدَرَهُ

تا برانند در ایشان قضای او و قدر نمود

باب كَفَى بِاللَّامَةِ دَاءٌ
بسته است سلفی دارو

كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعْظَا وَكَفَى
بسته است مراد بندگان بسته است

بِالْبَقِيْعَةِ وَكَفَى بِالْعِبَادَةِ شُغْلًا
بقیعتن توانگری بسته باد عبادت مشغول

كَفَى لِلْمَرْءِ إِذَا أَنْجَذَتْ بِكَ أَمَّا
بسته است مراد از که گوید همه شنید باشد

كَفَى لِلْمَرْءِ سَعَادَةً أَنْ يُوثِقَ بِهِ فِي أَمْرٍ
بسته باد مراد از بندگان که گوید

وَدَيَّاهُ بَابُ
وَدَيَّاهُ

رَبِّ مُبْلَغٍ أَوْ عَمَلٍ مَسَامِيحٍ وَرَبِّ
بسته است مراد از علما که گوید دارند از شنیدن اجساد

حَامِلِ حِكْمَةٍ إِلَى مَنْ هُوَ لَهَا أَوْ عَمَلٍ مِنْهُ
بسته است مراد از حکمتی بدان که او از او دارند بود

وَرَبِّ حَامِلِ قِفَةٍ إِلَى مَنْ هُوَ لَهَا مِنْهُ
بسته است مراد از قفای که او از او دارند

أَلَا رَبِّ قِطْرًا عَمَةٍ نَاعَةٍ فِي الدُّنْيَا جَائِعَةٍ
ایها قضا دارند شغف در دنیا گرسنه

عَارِيَّةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْاَوْتَبَفْسَر

پسندیده بود روز قیامت اویسا نفسا

جَائِعَةٌ عَارِيَّةٌ فِي الدُّنْيَا طَائِعَةٌ نَاعَةٌ

دوسته و پرده در دنیا سیرخور و در قیامت بود

يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْاَرَبُ مُصَكِّمٌ لِنَفْسِهِ

روز قیامت اویسا گراموزن تر جمعه

وَهُمَا مِهِينٌ الْاَيَارَبُ مُهِنٌ لِنَفْسِهِ

و او خوارکن است اویسا خوارکن خود

وَهُمَا مُكْرِمٌ الْاَيَارَبُ شَقِيقٌ سَاعَةٍ

و او اشراف کرامت است اویسا آنقدر یک ساعت

اَوْرَثَتْ حُرّاً طَوِيلًا رَبِّ قَائِمٌ

که بار آورده اندوه دواز بساطت کزین

لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهْوُ وَرَبٌّ

نباشد او از ایستاده الا خواب و پرده

صَائِمٌ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ

روزه دار نباشد او از روزه اش مگر گرسنگی

وَالْعَطَشُ وَرَبُّ طَائِعٍ شَاكِي

و تشنگی و اویسا سیرخور شکری

الْعَظَمُ اَنْبَرٌ مِنْ صَائِمٍ صَائِمٌ

که بسیار ترش است قیام از روزه دار میرکن

باب

لَوْلَا أَنَّ السُّوَالَ

اصغر دانشجو سأل

بسم الله الرحمن الرحيم

يَكْذِبُونَ مَا قَدْ سَمِعْتُمْ لَوْ تَقُولُونَ

دفع گویند نگرددند یا از چشمه انکار از دهان رود گویند ایشان را

مَا أَعْلَمُ لَكُمْ كَثِيرًا مِنْ هَؤُلَاءِ وَقَلِيلًا

ایجاد ما دام بسیار می گویند و خندیدند اندک

لَوْ تَقُولُ الْبَهِائِمُ مِنَ الْمَوْتِ مَا يَعْلَمُ الْإِنْسَانُ

اگر می دانستی چهارپای از این میبرد چنانکه می دانند فرزند آدم

مَا أَكَلْتُمْ سَمِيمًا لَوْ تَنْظُرْتُمْ إِلَّا جِلْدًا

می خوردند سمی که گوشت را می خوردند

وَمَسِيحٍ لَا يَفْقَهُمُ الْآمِلُونَ غُرُورًا

و مسیح را که نمی دانند و فریبش را

لَوْ كَانَ الْمُؤْمِنُ فِي خُجْرَةٍ لَقِظَ اللَّهُ

اگر باشد مؤمن در سوراخ موشی خداوند قتل

لَهُ فِيهِ مِنْ نِعْمَةٍ لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا

بسرور دار سوراخ گمراهی او را بخاند اگر بودی دنیا

تَرُونَ عَبْدَ اللَّهِ يَخَاحُ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى

مقتدر را با و تر می خوردند از حشر می خشانند

كَافِرًا مِنْ شَرِبَةِ مَاءٍ لَوْ كَانَ

کافر را که از شراب آب اگر بودی

مَنْ أَمَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ مَارَزَنِي بِالْحَارَةِ

مَنْ خود را در دامن من خنجر بدست باشد

دَدِیْتُ

وَمَا تَرَدَدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَأَعْلَهُ مَا تَرَدَدْتُ

و من چیزی را از سر زده و در هیچ چیز تردید نکردم

فِي قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ بِي كُنْ لِمَوْتِ

در قبض جان من مؤمن بخدا مرگ

وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاقَاتَهُ وَلَا بَدْلَهُ مِنْهُ

و من او را بدترین دوست دارم و جاده نیست از او

مَا تَقَرَّبَ إِلَى عَبْدِي الْمُؤْمِنِ مِثْلَ الزُّهْدِ

چون نزدیکی من به مؤمن چون زهد

فِي الدُّنْيَا وَلَا تَقْبَدُ لِي مِثْلَ آدَاءِ

در دنیا و نبرد مرا با آنچه

مَا اقْرَضَتْهُ عَلَيْهِ يَا مُوسَى إِنَّهُ لَيُصْنَعُ

آنچه فروخته کردم بر تو ای موسی که ساخته شود

الْمُقَصِّعُونَ لِي مِثْلَ الزُّهْدِ فِي الدُّنْيَا

طاعت کننده من مانند زهد در دنیا

وَلَزَيْتُ قَرَبًا إِلَى الْمُتَقَرِّبُونَ مِثْلَ الْوَرَعِ

و من نزدیکی نزدیکی به متقربان مانند ورع

عَمَّا حَرَمْتُ عَلَيْهِمْ وَلَمْ تَعْبُدْ

آنچه که از ایشان نهی کردم و نپرستید

لِالْمُقَدَّوْنَ مِثْلَ الْبَكَاءِ مِنْ خِفَةٍ

بستن کان چون مانند از ترس

مَلَدَادُ بَرٍّ اِنْ تَضَيَّعَ لِنَفْسِ وَلَوْ بِعِلَّةٍ

از دورا بستانم نام خورا و هلا دورا

اَلَا لَسَمَاءُ وَحَسَنُ الْمُلُوقِ قَاصِرُ مَوَدَّةٍ

مکر سخاوت و خوش جوهر دورا

بِمَا مَاجَهُمْ اِذَا وَجَّهْتُ اِلَى عِبْدِي

بدین همدو نازن باشد چون بفرستم

مِنْ عِبْدِي مُصِيبَةً فِي بَدَنِهِ اَوْ مَالِهِ اَوْ مَالِهِ

از عید کان منی فرستد بدو مالش یا بدو زدن

ثُمَّ اَسْتَقْبَلْ ذَلِكَ بِصُحْرٍ اِلَى اَسْحَابِ

پیشتر بشود آنرا بصیدی نگو شده که دارم

مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ اَنْ اَنْصِبَ لَهُ مِيزَانًا

از وی روز قامت که نصب کنم او را میزنم

اَنْ اَنْشُرَ لَهُ دِيْوَانًا الْكَبِيرَ يَأْتِي رَدَائِي

یا بنار کنم او را صحیفه بزرگواری ردای مزانت

وَالْعَظْمَةُ اِذَا رَى فَمَنْ نَازَعَنِي وَاحِدًا

و بزرگی از مزانت هر که خصومت کرد با من

مِنْهَا اَلَيْقَهُ فِي النَّارِ **بَاب**

بندازم او را در دوزخ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ .

یا خداوند من استاده از آن علم که نفع ندارد

وَقَلْبٍ لَا يَخْشَعُ . وَدَعَاءٍ لَا يُسْمَعُ .

و دل که نشاید درویش شود و دعا که نشنود

وَنَفْسٍ لَا تَتَّبِعُ . أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَوَايَا

و نفس که نشود پیرو استاده من استاده از شر هواها

الْأَرْبَعِ . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ

چهار چیز یا خداوند من استاده از آن که ضلالت کنم

أَوْ أَضِلَّ أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَذِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلِمَ

یا گمراه کنم یا گمراه گردانم یا ضعیف کنم یا ضعیف گردانم یا تاریک کنم یا تاریک گردانم

أَوْ أَجْمَلَ أَوْ أَجْمَلَ عَلَيَّ . اللَّهُمَّ إِنِّي

یا نادان تر کنم یا نادان تر گردانم یا بدتر کنم یا بدتر گردانم یا خداوند من

أَسْأَلُكَ تَجِدَ عَافِيَتَكَ . وَصَبْرًا عَلَى

در خواست از تو می خواهم که بی نیازی تو را بیابی و صبر بر

بِلَيْتِكَ وَخُرُوجًا مِنَ الدُّنْيَا إِلَى رَحْمَتِكَ

بر سرایت تو و خروج از دنیا به رحمت تو

اللَّهُمَّ خِرِّي وَاخْتَرِي . اللَّهُمَّ حَسَنَةً

یا خداوند من را برگزین و خود را برگزین یا خداوند من را بهترین را

خَلَقْتَ فَحَسَنُ خَلْقِي . اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ

تو خدایا که می سازی پس خدایا که می سازی یا خداوند من را بخشنده

يُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي . اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

دوست داری عفو کن از من که ای خداوند ما را ببخش

مَا أَخْطَأْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ

ای خدا من خطا نکردم و آنچه قصد کردم و آنچه هدر دادم

وَمَا أَغْلَبْتُ وَمَا جَهِلْتُ وَمَا عَمِلْتُ

و آنچه غلبه کردم و آنچه نادانانه کردم و آنچه انجام دادم

اللَّهُمَّ آتِنِي نَفْسِي تَقْوَامًا وَزَكَّاهَا

ای خداوند ما را بده نفس مرا پخته و پاکیزه

أَنْتَ خَيْرُ مَنْزِلٍ أَمَا وَأَنْتَ وَلِيٌّ بِنَا

تو بهترین جایگاه هستی و تو دوست ما هستی

وَمَوْلَا مَا . اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ

و مولای من ای خداوند من پناه می برم به تو

مِنْ شُرُورِهِمْ وَأَذْنُوكَ فِي خُورِهِمْ

از شرارت ایشان و از آزار تو در خواب ایشان

بِكَ أَحَاوِلُ وَبِكَ أَقَاتِلُ وَبِكَ أَصُولُ

با تو می کوشم و با تو می بجایم و با تو می بجایم

اللَّهُمَّ وَاقِئَ كَوَاكِبِ الْوَلَدِ

ای خداوند محافظ کن از کواکب فرزند

اللَّهُمَّ أَذِقْ أَوْلَ قُرْبَيْكَ نَكَالًا

ای خداوند بچشاندن را از شیرین تر

فَاذْكُرْهُمْ نَوَالًا . اللَّهُمَّ بَارِكْ

بخش از ایشان را عطا ای بار خدایا

لَا تُتِي فِي بُكُورِهَا إِلَيْكَ أَنْتَفَتِ

صورت را در بامدادان سوخت تو آخر

الْأَمَانِي يَا صَاحِبَ الْعَافِيَةِ رَبِّ تَقَبَّلْ

ایمدهاست ای خداوند عافیت ای درود کلام پذیر

تَوْبَتِي وَأَغْسِلْ خَوْفَتِي وَأَجِبْ عَوَانِي .

توبه من و بشو خشم من و بپاک کن دعا من

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً سَوِيَّةً

ای بار خدایا من در می خواهم زیستی در درستی

وَمَيَّةً نَقِيَّةً وَمَرَدَّ اغْيَاخِ وَلَا فَاضِحٍ

و مرگ پاک و باز گرداننده اندیشه های ناپاک و نه هلاک کننده و نه در سوختن

مَتَّ كِتَابِ الشَّهَابِ

بَعْنَاتِ الْمَلِكِ الْوَقَابِ

حَرَمِ رَأْفَةِ الْكُتَابِ

ایستادگی از مهربانی کتاب

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَصْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ أَلَسْبِيْ هَذَا شَيْءٌ لَا يَصِحُّ صَلَاتِيْ اللَّهُ عَلَيْهِ
أَلِلَّهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
إِلَى مَنْ رُفِعَ عَوْنُكَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا وَلَا يَنْقُصُكَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَزِيدُكَ فِي عِلْمِهِ إِلَّا عِلْمًا

کتابت شهابی فی علم الحویش

رضا باشا کتب خانہ

استخبر بعبادۃ الملک التقدیر
عثمان بن ابراهیم العاد الجوزی
عن عہد العاقب بلطفہ الوافی
فی سنۃ خمس مائۃ وانی

۶۳۷

کتاب الاغنیاء فی العلم والاصناف
من مملکات العصر السعید
المستشرق یحییٰ بن محمد

43

